

HALKEVİ

BAĞIMSIZLIK VE DEMOKRASİ MÜCADELESİNDE

SAYI : 4 — HALKEVLERİ YAYIN ORGANI — ŞUBAT 1979

«Biz istikbalimizi emin bulundurmak için heyet-i umumiyemizce, bizi mahvetmek isteyen emperyalizme karşı ve bizi yutmak isteyen kapitalizme karşı heyet-i milliyece mücadeleyi caiz gören bir doktirini takip eden insanlarız.» 1920

Bugünkü savaşmalarımızın gayesi tam bağımsızlıktır. Bağımsızlığın tamlığı ise ancak mali bağımsızlıkla mümkündür» (1920)

M. KEMAL ATATÜRK

başyazı

Halkevlerinin 47. kuruluş yıldönümü

Ahmet YILDIZ

Basın ve yayın organlarının seçkin temsilcileri,

Cumhuriyetle başlayan devrimci sürece ekinsel (Kültürel) katkılarda bulunmak üzere, kurulan Halkevleri, 47. yılına girmiştir bugün.

Her yıl, bir gelenek haline gelmiş bulunan kuruluş yılını kutlama haftasına ilişkin program ekte sunulmuştur.

Atatürkçü temel üzerinde ve O'nun çağdaş yorumu doğrultusunda, işlevlerini sürdüren Halkevleri, son yıllarında, ülke genelindeki bunalımın en dayanılmazını yaşadılar.

Gerçekten, emperyalist güçlerle onların işbirlikçileri ve içimizdeki uzantılarının açık faşizme geçiş komplolarının başlıca hedeflerinden birinin Halkevlerinin olması doğaldır. Halkçı, devrimci, demokratik, çağdaş Atatürkçü gidişe karşı olanların Halkevlerine de karşı olmaları amaç ve nitelikleri gereğidir.

Dıştan güdümlü, içeride örgütlü, yıllarca eğitilen kadrolarını da devlet aygıtına mevzilendirmiş, siyasal örgütlerce desteklenen, meclis kürsülerinde bile resmen övülerek arka çıkılan ve devlet gücünden de bolca yararlandırılan hak düşmanı faşistler, emekçihalkımızın hizmetinde bulunmaktan onur ve kıvanç duyan Halkevlerine yönelik saldırılarını giderek yoğunlaştırmışlardır.

Hiçbir ülkede, bizde olduğu gibi, faşizmin açıktan örgütlenmesine ve devlet gücünden pervasızca yararlanmasına olanak verilmemiştir. Türkiye'de gö-

(Devamı Sayfa 15 de)

Halkevleri faşizme ve emperyalizme karşı halkımızın bağımsızlık demokrasi mücadelesinin yanındadır

Halkevleri ülkemizde gelişen, saygınlığı artan ve boy hedefi olmaya başlayan bir demokratik kitle ve kültür örgütüdür.

Bugün erişilen nokta şüphesiz demokratların, yurtseverlerin ve devrimcilerin on yıllarca sürdürdükleri mücadelenin sonucudur.

Geriye dönüp baktığımızda uzunca bir dönem halkımızın mücadelesine omuz veremediği, hatta şubelerinin bir bölümünde faşistlerin çalıştığı görülür. Örgüt içi verilen savaşım ancak yakın zamanlarda faşistlerin atılması demokratik bir işleyiş kazanması halkımızın bağımsızlık demokrasi taleplerine gücü oranında katılmasıyla, görevlerini yerine getirmeğe başlamıştır.

Son üç yıl içerisinde hızla gelişip güçlenmesi «şube sayısı 800'e yaklaşmış» faşist güçlerin boy hedefleri arasına girmesi, halkevlerinin emekçi halkımızın yanında saf tutması (1) örgütümüzün bağlarını geliştirmeğe başlamış onurlu çabalarına güç katmıştır.

Şehirlerden köylere kadar, işçilerin köylülerin gençlerin örgütlenebildiği, devrimci öğretilerin tartışıldığı faşizme karşı direniş mevzisi oluşturmaya başlayan Halkevleri, bugün önündeki sorunlarını aşmaya çalışmaktadır.

Binlerce üyesi bulunan örgütümüzün taban - tavan ilişkilerinin daha bir işlerlik kazanması, örgütsel denetim ve görev dağılımının geliştirilmesi, parasal ve yer sorunlarına çözüm bulucu yaklaşımlar hepimizi yakından ilgilendirmektedir.

Yaşadığımız koşullarda iyi niyetlerle çözüm aramanın yetmediğini, faşizmin emekçi halkımıza ve örgütümüze yönelik yok etme savaşını anlamak zorundayız.

Demokratik kitle örgütlerinin yanında yer alışımızın yanında Genel Merkezin sürdürdüğü, Genel Kültür Çalışmaları, Genel Merkez Örnek Grup çalışmaları (Düşün - konuş - dinle, halkoyunları örnek grup, Halktürküleri örnek grup, yaylı ve nefesli sazlar Orkestrası, sosyal çalışma grubu) Halkevleri Atatürk Enstitüsü, Halkevleri Gençlik ve Spor Klubü, Halkevleri İl Koordinasyon Kurullarının yeniden gözden geçirilmesi, geliştirilmesi Devrimci Mücadelemizin araçları haline dönüştürülmesi gerekmektedir.

Tüm çalışmalarımız sorumluluğunu taşıdığımız halkımızın devrimci mücadelesine göre biçimlenmeli sosyal ve kültürel çalışmalarda halkımızın eğitimi temel alınmalı, halk kültürünün gelişmesinde daha çok uğraş verilmelidir.

Halkevlerinin, bugünkü koşullar içersinde, işlevini sürdürmede, dayanılacak ilke ve görüşlerini yansıtan Ahmet Yıldız Başkanlığında, Genel Yönetim Kurulunun 16.1.1979 tarihli bülteninde şu görüşler yer almaktadır.

1. GENEL DEĞERLENDİRME

Türkiye bugün, olağandışı bunalım döneminin yeni bir aşamasına gelmiş bulunmaktadır.

Ülkemiz, Emperyalist güçlerle onların işbirlikçileri ve içimizdeki uzantılarının, bir süredir plânlanıp uygulamaya koydukları çok boyutlu bir komplo karşısındadır. Bu komplonun öngördüğü ilk aşama olarak, ülkemiz bir sıkı yönetim ortamına sürüklenmiştir.

Türkiye'de oluşan çok boyutlu bunalımın başlıca nedenleri, olaylara yanlış tanımlamalar konması, katil çetelerin ve onların koruyucularının devrimci kesimleri suçlamalarının etkisinde kalınarak, devlet kadrolarının saldırganlardan arındırılmaması ve faşist saldırganlara karşı yeterli önlemler alınmaması ve alınan önlemlerin de uygulanamamasıdır.

Yaşadığımız bölgeye yönelik dış eğilimlerin ve dönen dolapların eyleminde de somutlaşan etkileri, Türkiye'nin gelişmeleri büyük bir dikkatle izlemesini çok önemli güncel bir sorun haline getirmiştir.

Bizi, kapitalizmin ve emperyalizmin, bunalımlarının ceremesini çektirecekleri ve yeni emperyalizmle yeni sömürgenliğin acımasız sömürüsünü yönelttiği ülkeler arasına sokmak isteyen büyük oyun karşısında çok uyanık bulunmalıyız.

Bu oyunun uygulama aracı olan faşizmin içimizde türettiği canavar ruhlular, kudurmuşcasına halkımıza saldırıyorlar.

Bu kudurmuş halk düşmanları, tüm demokrasi düşmanlarının, emperyalist güçlerin güdümünde, hazırladıkları hain plânın en kanlı bölümünü Kahramanmaraş'ta uyguladılar.

Kahramanmaraş'ın yiğit halkının yaşlı gözleri önünde, suçüstü yakalandıkları canavarlıklarını maskelemek için, faşist demogojiyi, en yüzsüzce kullanırlarken, onlara yandaş olmaması beklenen kimi çevrelere de, avukatlıklarını yaptırmaktadırlar.

Faşistlerin ve tüm karanlıkçı güçlerin başlıca boy hedeflerinden olan Halkevleri, yaşadığımız olağan dışı dönemin bilici içinde, tüm öbür kardeş demokratik kitle örgütleri ile de, en sıkı bir dayanışma halinde, bütün eylemlerini çok dikkatle düzenleyip sürdürmelidir.

Böylesi bir davranışı doğru saptayabilmek için içinde bulunduğumuz durumun gelişmelerini öngörmedeki yerindelik en belirleyici etmendir.

2. GELİŞMELERE İLİŞKİN ÖNGÖRÜLER

Sıkıyönetimi, bir koro halinde, isteyip duranların, 12 Mart Dönemini bir kez daha yaşatma özlemi içinde olduklarını açıkça göstermektedirler.

12 Mart Muhtırasını tümü ile ters yüz ederek, sonradan ödüllendirerek aralarına alıp baş tacı ettikleri kimi üniformalılar aracılığı ile, Şanlı ordumuzun devrimci gelenekleri tüm bir zıtlama halinde, sıkıyönetimleri çıkarcı amaçlarına hizmet ettirmede başarılı olmuşlardır.

O günlerin özlemi içinde olanlarla amaç edindikleri rejime elverişli ortamı oluşturmak için her türlü cinayetlere ve soy kırımlarına bile başvuranlar, sıkyönetimi elden geldiğince yaymaya çalışacakları görülmektedir. Mezhep ve soy ya da köken ayrılıklarını kışkırtırken, «ulusal bütünlük» maskesi altında, ulusal bütünlüğümüzü bu tür ayrılıklarla sabote etmekte olanlar, sıkıyönetimler kalktıktan sonra da, ondan önceki dönemi hortlatmaya çalışacaklardır.

Sıkıyönetim döneminde, gerçek bir huzur ve güvenlik ortamını oluşturup yaşatmayı sağlayacak düzenlemeleri engellemek için ellerinden geleni yapacaklardır.

Faşist odaklar üzerine gidilmesine, devlet aygıtının arıtılmasına ve rejim düşmanlarının plânlarını boşa çıkarılmasına, türlü yaygaralara karşı çıkmaya çalışacaklardır.

Faşistlerin, türlü pravakasyonlara girişmeleri, sıkıyönetim bölgelerinde pusuya girip öbür bölgelerde olaylar yaratmaya çalışacakları ve ilerici-devrimci kesimleri kışkırtarak eylemlere itip yönetimleri onlara yöneltmeye uğraşacakları ve devrimci kesimler içinde «işte gördünüz biz sinmedik, karşı çıktık» övünmesini körükleye-

(Devamı Sayfa 3 de)

Çocuklar için

Çetin ÖNER

Çocukluğum sonsuz büyüklükte iki kocaman parkta geçti; Çukurova'nın bereketli topraklarında ve Binboğa Dağlarının eteklerinde. Bu nedenle otu, kuşu, böceği, toprağı, göğü tanımayı, onlara saygılı olmayı, onlara tutkun olmayı bir iyice belledim. Ata bindim, eşekten düştüm, bir koyunun, bir keçinin doğumuna tanık oldum, kucağımda taşıdım bir çoğunu eve. Yalın ayak, baş kabaktım ama doğa ile içiçe bir çocukluk geçirdim.

Çocukken bir çok arkadaşımı yitirdim, değişik hastalıklar yüzünden. Arkadaşım olabilecek bir çok çocuk doğum sırasında öldüler. Savaş yıllarıydı, açlık, yokluk, yoksulluk yaygındı. Böylesine olağandışı koşullarında etkisi ile o yıllarda doğan, büyüyen çocukların bir çoğunun sağlıksız büyüdüklerine, kavruk kaldıklarına tanık oldum sonraları. Ben de bir çok hastalığı; göz hastalıkları, kulak hastalıkları, derihastalıkları, bit, pire salgınlarından sıyrıla sıyrıla gelebildim bu güne. Kel oldum, uyuz oldum, tifo oldum, sıtma tuttu beni de. En ilkel yöntemlerle, ottan, kökten, it bokundan, yılan derisinden ilaçlarla ayakta kalabildim. O günlerimi anımsadıkça, hâlâ yaşıyor olmanın bir rastlantı olduğuna inanıyorum. Yaşamanın salt sağ kalmak anlamına gelmediğini ilk, gençlik yıllarında öğrendim.

Havası, suyu iyi bir bahçede yarı aç yarı tok yaşamanın, çocukluğu yaşamak olmadığını, çocukluklarını gereği gibi yaşayanları tanıyınca kavradım. Dört bir yanı denizle çevrili bir ülkede on beş yaşımda görebildim Deniz'i.

Oniki'mde çikolata, onüç'ümde kek yedim, on yaşımda Marshall Yardımı'ndan sağlanan Amerikan süt tozunu içtiğim günkü gibi allerji yaptılar bende. «Kursak kavurgasını ister.» özdeyişinin anlamını o zaman anladım. Bizi düşünmeğe alıştırmadıkları gibi, yaşamağa, yemeğe de alıştırmamışlardı ülkemizi yönetenler.

Hiç kol saatım, bisikletim, dergim, cicili bicili giysilerim olmadı çocukken. Ne Yavrukurt oldum, nede İzci! Dersliğin en kısa boylu öğrencisi olduğum halde, hiç ön sırada oturamadım, okul müsamerelerine çıkamadım, törenlerde şiir okuyamadım, bayrak taşıyamadım. Hiç yeni ders kitaplarım olmadı; ağabeyleriminkini devraldım. Salt kitaplarını mı? Giysilerini de! Sanırım çocukluklarını benim gibi yaşamış kişiler büyük bir çoğunluktadır bu ülkede. Ve bizim gibi kişiler yanlış yaşatılmış çocukluğumuzun hesabını soramadık kimselere. Bu yarın da kimseye hesap sormayacaklar anlamına gelmez! Üç beş çocuk bugün büyük bir kentin Belediye Başkanının yolunu kesip «Biz oyun yeri istiyoruz.» diyebilmektedirler. Ne güzel! Oysa biz büyüklerimizi hep Olimpos Dağının tepelerinde yaşayan Tanrılar gibi görmeğe eğitilmiştik. Üretim düzeninin değişimine koşut insanlar da değişmektedir. Dün, yöneticilerin her buyruğunu âyet sanan anlayış, bugün tüm demokratik, ekonomik istemleri ile karşılarına dikilebilmektedir. Kreş demekte, Yuva istemekte, Çocuk zammı maddelerini tartışmasız öne sürebilmektedir. Çünkü insanlar artık sağlıksız büyüyen çocukların, yarın sağlıksız bir ulus oluşturacaklarının bilincine varmışlardır. «Biz yaşayamadık, bari çocuklarımız yaşasın.» özverisini gösterebilmektedirler artık. Tüm bu tür çabalara, haklı savaşımlara karşın bugünün çocuklarının durumu pek te iç açıcı değildir. Özellikle kırsal kesimden kopup gelen büyük yığınların çocukları, yanlış kentleşmenin sonucu İngiliz Sanayi Devrimi arafesindekinin benzeri bir çocukluğa yaşamağa itilmektedirler.

Sinemalardaki seks, TV'deki vurdulu kırdılı filmlerden, Amerikan Sığır Çobanlarının cirit attığı çocuk dergilerinden(!) korunamadıkları gibi, sağlıklı

(Devamı Sayfa 3 de)

Halkevleri faşizme ve emperyalizme karşı halkımızın bağımsızlık demokrasi mücadelesinin

(Baştarafı Sayfa 2 de)

rek, eylem yarışması yaratmaya-kahramanlık kuruntularını kışkırtmaya yeltenecekleri, bilinen huylarına uyan bir beklenti sayılmalıdır.

Sıkıyönetimleri, yanlış bilgi ve türeti eylemlerle yanıltmaya çalışmaları doğaldır. Fakat teneklerine güven beslediğimiz komutanların da bu tür oyunların bilincinde oldukları kuşkusuzdur.

Sıkıyönetimlerin yasal görevleri ve ilân gerekçelerine uygun olarak, tüm karanlıkçı güçlerin odaklarını meydana çıkarmaları, onların bilinen yurtseverliğinin açık bir kanıtı olacaktır.

Anayasal sistemimizi çökertmek ve ilerici yurtseverleri sindirip sömürülerine her yönden açık bir Türkiye oluşturma amacı güden emperyalizmin ve onun içimizdeki hain uzantılarının faşist bir dikta rejimi kurma plânlarının somuta yansıması olan terörizme karşı tüm meşru, ilerici güçlerin ve adalet aygıtının gerekeni yapmalarının, gelişmelerin olumlu bir yön alması için çok önemli etkileri olacaktır.

Sıkıyönetimlerin, TSK nin bilinen geleneklerine uygun bir tutumla, demokratik hak ve özgürlüklere dokunmadan, rejimin kurallarına uygun biçimde, görevlerini yapacaklarına olan inançtan kaynaklanan güvenimiz, tüm davranışlarında kanıtlamalarını bulacağını umuyoruz.

3. YÖNLENDİRİCİ GÖRÜŞLER

Halkevleri, bütün ilerici demokratik örgütler gibi hükümetin:

Emekçi halktan yana olan uğraşlarını,

Ülkeyi faşist odaklardan arıtıcı ve faşist saldırganlara karşı halkımızı koruyucu davranışlarını,

Demokrasiyi koruyup yaşatıcı ve geliştirici çözümlerini,

Can güvenliği ve öğrenim özgürlüğünü sağlayıcı önlemlerini içtenlikle destekler.

Türkiye'deki şiddet olaylarını «sağ-sol çatışması» diye niteleyip, denge politikası ile önlemeğe çalışmanın faşizmin oyununa gelmek olduğu, faşist örgütlenmeden kaynaklanan kitle kıyımlarını maskelemeğe araçlık hizmeti göreceği artık iyice anlaşılmış olmalıdır.

En güçlü örgütlü gücümüzü ve başlıca güven kaynağımızı oluşturan TSK nin, saygın komutanlarının yönetimindeki sıkı yönetimlerin, caniler çetelerinin maşalarını, ele başlarını ve arkalarındaki güçleri adaletin önüne çıkaracaklarına güvenen ve bunu sağlamayı isteyen herkesin olumlu katkılarda bulunması çok önemli bir etmendir.

Yaşadığımız bunalım, evrensel olgulardan soyutlayarak değerlendirmeğe kalkışmak çok yanlış olur. Gerçekte, bu bunalım, egemen güçlerin artık ödün veremez duruma gelişlerinin bize de yansımasından kaynaklanmaktadır.

4. İLKE KARARLARI

Hiç bir siyasal örgüt ya da çizgi ile sürekli bağlantı kurmadan, hiç bir ideolojinin özgün damgasını vurdurmadan, siyasal çizgi çatışmalarına araç edilmekten titizlikle korunarak ve örgütsel bağımsızlığına da gölge düşürmeyen Halkevleri, gerçek bir demokratik platform olma niteliği ile:

Tüm halk düşmanlarına karşı savaşan güçlerle birliktelik içinde bulunmaya;

Her türlü provakasyona, sıkıyönetimi yayma uğraşlarına ve sıkıyönetimlerden sonra da daha önceki durumu hortlatma girişimlerine karşı uyanık bulunmaya;

Devrimci-halkçı-demokratik bir etkin örgütü olarak halkın uyarıcı eğitici uğraşlarını yoğunlaştırarak sürdürmeğe ve bütün bu uğraşları ile, rejimimiz, toplumsal gelişmelerimiz ve devrimci kesimler arasında işbirliği ve dayanışma yönünden en iyi bir örnek vermeğe özel bir özen gösterir.

Halkevleri, belirtilen temel tutumu ile uyumlu olarak, uyarıcı ve eğitici görevlerinde bugün için, önemleri ön plâna çıkan aşağıdaki konulara özel bir öncelik vermelidir:

1. Sıkıyönetimi ısrarla isteyip duranların niyetleri ve arkalarındaki güçlerin (iç-dış) ilkemiz aleyhindeki oyunlarını ve bu oyunlara gelmemek için çok uyanık bulunma gereği. Sıkıyönetimi o denli isteyenlerin, Sayın Başbakanın bir yasal gerek olan eşgüdümü sağlama girişiminden ve hatta sayın Genel Kurmay Başkanının komutasındaki birlikleri denetiminden ve komutanları ziyaretlerinden huysuzlanmaları asıl niyetlerinin açık kanıtlarını sergilemektedir.

Gerçekten, Başbakanlığın doğal bir yasal görevi gereği «Sıkıyönetimlerde eşgüdüm sağlamasından ve Genel Kurmay Başkanının ziyaret denetimlerini tepki ile karşılayan davranışlar, demokrasimize karşı tezgahlanan komplonun amaç ve niteliğini kanıtlama yönünden çok önemlidir.

TSK nin içişlerine karışacak kerteye varan bu tepkilere geçirilmek istenen yasal kılıfta çok ilginçtir.

Hükümet yasama organına karşı sorumludur ve onun denetimindedir ama Meclisler, Hükümete buyruk ya da yönerge veremez. O halde, Başbakan da, kendisine karşı olan sıkıyönetimlere karışamaz.

Meclislerin, denetledikleri ve kendilerine karşı sorumlu olan hükümete buyruk ya da yönerge verememeleri Anayasanın «kuvvetler ayrılığı» ilkesinin gereğidir. Eski Anayasaların kuvvetler birliği ilkesine göre, görevi meclisler adına, vekâleten yaptıkları için kendilerine «vekil» denen hükümet üyeleri ile şimdiki bakanların durumunu kavrama istemiyenlere, sıkıyönetimin yürütmenin bir kesimi ve yönetimin bir biçimi olduğunu, yürütmenin de yönetimin de başının Başbakan olduğunu ve Hükümet Başkanının başında bulunduğu birimlerin işlerinde eşgüdüm bile sağlamamasını istemek, yönetimde anarşi istemekle eş anlamlı olduğunu anımsatmak gerekir. Bugün düzeltilmeğe çalışılan durumun oluşmasında da, böylesi bir yönetsel anarşinin etkisi baş nedendi.

Halkevleri böylesi yanlış anlamalara yol açacak görüşlere karşı da halkı eğitmeği, görevi gereği sayar.

2. Halkevleri olaylara doğru tanımlama konmasına yardımcı olmalıdır.

Kahramanmaraş soy kırımı canavarlığı ortaya çıktıktan sonra bile, faşist cinayetlere hâlâ da yanlış tanıtmalar koyanlar, kuzu postuna bürünen canavarı kuzu sananlar ve tüyler ürpertici vahşeti sola yüklemeğe çalışanlar, kan kusan çetelerin cesaretlerini arttırmaktalar. Nerede, devrimciler, solcular, ezilen halkı kıyma kalkmış, gebe kadınları parçalamaya ve mezhep ayırımını kitle kıyımlarına gerekçe yapmışlardır? En son en iyiyi aradığı için kurulu düzeni değiştirmek isteyenler, o düzenin ezilenlerinin canlarına kıymaya kalkışır mı?

3. Halkevleri tüm kötü niyetlilerin maskelerini indirerek, çirkin yüzlerini halka göstermeğe çalışmalıdır.

Her türlü felâketi, Kahramanmaraş canavarlığını ve hatta tren kazalarını bile, sömürmeğe çalışanların amaçları hakkında halk uyarılmaya çalışılmalıdır.

Emperyalist güçlerle onların içimizdeki uzantılarının daha nelere kalkışabileceklerine ilişkin örneklerin çok olduğu bir bölgedeyiz

İran en çarpıcı örnektir. Yalnız petrolden 500 milyar liraya aşkın döviz alırken, kardeş İran halkını süründüren bir yönetimi destekleyen, «batıcıdır, bizdendir» diyen ve ona karşı ayaklanan yurtseverlere de «alçak» diyebilenlerin, tutumlarını çok dikkatle izlemeliyiz. Onlar için «batıcı sayılmanın alçak olarak nitelenmenin» ne anlama geldiğini artık iyice anlamalıyız.

Emperyalist güçlere alet olanların sonu da, bir İngiliz Başbakanının deyimi ile «Tuvalet kâğıdı» olmak olduğunu, henüz algılayamayanlara anlatmalıyız.

4. Sıkıyönetim kalktıktan sonra, şimdi pusu da yatanların, hınçla saldırılara geçerek, daha önceki dönemi hortlatma ya, sıkıyönetimsiz yönetilemeyeceğimizi, daha doğrusu, demokrasiye lâyık bir toplum olmadığımızı kanıtlamaya çalışacaklara karşı şimdiden hazırlıklı olmalıyız.

5. Güncel koşullar, Halkevlerinin asıl olan eklinsel işlevini de aksatmadan sürdürmelerine engel olmamalıdır.

(Devamı Sayfa 15 de)

Çocuklar için

(Baştarafı Sayfa 2 de)

(yaşam koşullarından da yoksun bırakılmaktadırlar. Çocuklara yönelik bu vurdumduymazlık, yurtdışında yaşayan çocuklarımızda suç boyutlarına ulaşmaktadır.

Fabrikaların kent içine, ya da kentlerin çok yakınlarına kurulması, yapıların sağlık koşullarına aykırı oluşu, yeterli kreş, çocuk bahçeleri ve parkların olmayışı bugünün çocuklarını mutsuzluğa, sağlıksızlığa itmektedir. Ayda 100 TL. yı geçmeyen çocuk yardımı ile çocukları aşağılama anlayışının sorumluları kimlerdir? Ülkemizin çocuklarının bazı derneklerin ianeleri, ulufeleri ile büyütülemeyeceğine ne zaman karşı çıkacağız? Üç çocuğu giydirip, dört çocuğu doyurmakla, ülkemizin çocuklarının beslenme ve giyim sorunlarını çözümleme üç - kâğıdına göz yummayalım. Populizm'i, Babyliz'e dönüştürerek çocuklara yararlı olabilmek olası değildir.

Bu yıl, Dünya Çocuk Yılı'dır bildiğiniz gibi. Gene yalan yanlış sayılar dizilecek alt alta, gene açık oturumlar, kapalı oturumlar, şenlikler, konserler, daha nice nice şeyler yapılacak ama köklü hiç bir önle malınamayacaktır harcanan, horlanan, ezilen, ölen, öldürülen çocuklarımız için.

Gelelim Çocuk Yazını'na : Yazın işi ile uğraşan tüm yazarların boynunun borcudur çocuklar için yapıtlar üretmek. Hiç bir şeylerini koruyamadığımız çocuklarımızın bari beyinlerini saldırılardan koruyalım.

Bu güne değin Yeşilçam'ın alışılmış film öykülerinin küçültülmüşüdür çocuklarımıza sunulan. Yada ithal malı çocuk yazını örnekleri ile iyiden iyiye zehirlenmelerine göz yumduk. Yeter artık! Yeter artık Ayşecik'lere Tomurcuk'lara, Ülkücü Ali'lere... Dizimizi kırıp onların sanatsal tatlar alabileceği, dört başı bayındır yapıtlar üretmeğe koşullamalıyız kendimizi. Çocuklara daha güzel bir dünya bırakmak için, onlara daha güzel bir düünyanın nasıl olduğunu anlatmamız gerekir. Dünyanın — bugünkü çirkinliklerle, haksızlıklarla, sömürülerle dolu dünyanın — nasıl daha güzel, daha yaşanası kılınabileceğini kavratmalıyız onlara. Ama asla savsözlerle, belgilerle değil! Biz ki babamızdan ileri, doğacak çocuğumuzdan geri» olduğumuzun bilincindeyiz, yarın bizden ileri olacak doğmamış çocuklarımıza, doğmuş çocuklarımıza, doğacak çocuklarımıza karşı sorumlu olduğumuzu unutmayalım. Bu sorumluluğun ışığında üretelim. Bu üretim kampanyasına çok önceden katılmış usta yazarlarımız vardır : Aziz Nesin, Yaşar Kemal, Fakir Baykurt ve niceleri çocuklar için bir şeyler üretmenin tadına varmış, yetkin örnekler sunmuşlardır çocuklarımıza. Sıra genç yazarlarımızdadır. Çocuklarımızı olsun yabancı kültür boyunduruğundan kurtarmanın ne denli saygın bir savaşım olduğunu yinelemeğe bilmem gerek var mı?

Devlet Tiyatroları, Şehir Tiyatroları, Özel Tiyatrolar kolları sıvamalıdırlar. Çocuk oyunları, Kuklalar, Gölge oyunları, Çocuk Operaları, Çocuk koroları, Çocuk filmleri ile bu savaşıma yeni boyutlar kazandıralım. Cocuklarımız içiin kuralım dünycyı yeniden. Büyük Ozan Nazım Hikmet'in vasiyet niteliğindeki dizeleri güç versin bizlere :

«Dünyayı verelim cocuklara hic değilse bir günlüğüne
allı pullu bir balon gibi verelim oynasınlar
oynasınlar türküler söyleyerek yıldızların arasında
dünyayı cocuklara verelim
kocaman bir elma gibi sıcacık bir ekmek somunu gibi
hiç değilse bir günlüğüne doysunlar
dünyayı çocuklara verelim
bir günlük te olsa öğrensin dünya arkadaşlığı
çocuklar dünyayı alacak elimizden
ölümsüz ağaçlar dikecekler.»

ÇOCUKLARA İLİŞKİN

Çocuklara ilişkin çok şeyler söylenebilir ve yazılabilir ama neleri, nasıl söylemeliyiz?

Çocukların çok yönlü gelişmesini ve çok yönlü eğitilmesini, böylece demokratik, özgür ve eşit bir halk eğitimine dönüştürülecek süreci, yöntemleri, araçları seçerken ne yapmalıyız?

Toplumsal yaşamın diğer öğelerinde olduğu gibi bu konu görevlerimiz içerisinde büyük önem kazanıyor.

Onların küçük dünyasında şekillenmeye başlıyan arkadaşlık, dostluk kardeşlik, güç birliği, kötülük, haksızlık kavramları hangi temel sorunlardan ortaya çıkmaya başlıyor.

Bu gerçeği bulmak zorundayız!

Onlar için yazılmışları okuduğumuzda, güzel güneşli günlerin gelecek olduğu vurgulanmakta...

Yaşadığı günlere ilişkin söylenenlerde ise, çocukların hiç de artık yabancı olamadıkları gerçek yaşamı anlatılmaktadır.

Penceremin dışında
Tek ayak üstünde
Anasız-babasız üzgün
Ne duruyorsun öyle güzel serçe
Yoksa senin de mi anan çamaşırda
Baban hakkını aramaktan hapiste? (1)

Yaşamak ne kadar güzel demeyi öğrenmeye başladıklarında onlar en az büyükleri kadar çevrelerine duyarlı olmaya başlamakta ve etkilenmekteler

A benim al çiçeğim
Boynun niçin eğri
Yoksa senin de baban benimki gibi
Almanyaya çalışmaya mı gitti? (2)

Oyuncaklarını, koşmayı çok sevmelerine rağmen aile ve yakın çevresinin toplumsal konumu onun ilgi ve özlemlerinin odaklaştığı noktalar olmakta.

Çok defalar çözümlemedeği sorunlarında, bedeni, ruhsal, sosyal gelişimi ters bir görünüm kazanmaya başlamaktadır.

Kar kardeş
Babam palto alamıyor bana
Ne olur beni anla
Ve sıcak yağ biraz olsun
Benim için (3)

Çoğu kez çocukların kavrayamadığı olaylara ilişkin yakarışlarının doğa ötesi, akılsal olamayan çözümler istemeleri olağan.

Ancak çocukların gelişimine yardımcı olabilmek istiyorsak, onları etkileyen sorunların kaynağını ve çözümlerini araştırmalıyız.

Yaşadığımız toplumsal yapıyı ve kurumları doğru analiz etmeye yönelmek yapılacak ilk iş olmalı.

Yapacağımız analiz sınıflı toplumlara ilişkin eğitimin sınıfsal özünün bulunması olacaktır.

Eğitim toplumsal gelişmenin belli bir aşamasındaki ekonomik yapının gereksinmesi olan düşünme, davranış, bilgi ve becerinin bireylere aktarılması olduğuna göre çocuklara da yönelik bu sınıfsal eğitimin bütün yanları, ilişkileri ve bağlantıları, ancak eğitimin ilgi alanına girdiği bütün bilimler, birlikte gözlemlenirse tam olarak kavranabilecek.

İnsanın biçimlenmesi ve değişmesi kadar karmaşık bir nesne daha bulmak pek kolay olmadığı için, eğitiminin diğer bilimler arası işbirliğine son derece ihtiyaç duyduğunu görmek gerekmektedir.

Diğer bir deyişle çocuk geneldir .. Çocuk, ancak genele götüren ilişki içinde varolur. Genel, ancak çocukta, çocuk aracılığıyla vardır.

Beni yatağıma yatır anneciğim
Bu televizyon filmini seyretmek istemiyorum
Baksana büyüklere birbirlerini vuruyorlar
Sıra biz çocuklara gelir diye
Çok korkuyorum. (4)

Bu kadar da değil zaten, hergün televizyon, basın araçları «amaçlara» uygun bir şekilde tüketimi körükleyen çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını sorumsuzluğun sonsuzluğu içerisinde yanıltıcı yayınlarını sürdürmekteler.

Cin gibi olmak için şu sakızı çiğner misin...!

Tüm bu, olumsuzluklara rağmen günümüzde bir eğitimci için, yalnızca çocuk sevgisinin ve kendini çocuklara adamanın yeterli olmadığını öğreniyoruz.

Çocuk sevgisi, ancak emperyalizmin insanlık düşmanı iğrenç düzenine karşı ülkemiz ve dünyamız için barış, özgürlük düzenine karşı ülkemiz ve dünyamız için barış, özdırıcı ve etkin olabilir.

Çocuklar ölebilir yarın,
Ne inde ne sıtmadan ne kuşpalazından
düşerek te değil kuyulara filan,
çocuklar ölebilir yarın,
çocuklar sakallı askerler gibi ölebilir yarın
çocuklar ölebilir yarın atom bulutlarının ışığında
ne bir santim kemik, ne bir damla kan,
çocuklar ölebilir yarın atım bulutlarının ışığında
arkalarında bir avuç kül bile değil
arkalarında gölgelerinden
başka hiç bir şey
bırakmadan. (5)

---

(1) Özgür Çoşkun/KAR YAĞARSA ÜŞÜRÜM
(2) Özgür Çoşkun/KAR YAĞARSA ÜŞÜRÜM
(3) İsmail Uyaroğlu/ÇOCUK VE ŞİİR
(4) Özgür Çoşkun/KAR YAĞARSA ÜŞÜRÜM
(5) Nazım Hikmet/YAŞAMAYA DAİR

Doğumunun 81. yılında Bertolt Brecht (10 Şubat 1898 —)

Kapitalizmin çarkı, sayısı gittikçe artan çeşitli ülkelerde zorbalığa baş vurulmazsa dönmemektedir. Bazıları hâlâ döneceği kanısında, oysa muhasebe defterlerine bir göz atarlarsa bunun karşıtının doğrulandığını ergeç göreceklerdir. Bu yalnızca bir zaman sorunudur.

Faşizme karşı bir çağrı, faşizmi bir doğa zorunluluğu olarak doğuran toplumsal nedenlere dokunmazsa dürüstlükten uzaktır. Üretim araçları üzerinde özel mülkiyetten vazgeçmeyen, faşizmden kurtulamayacak, aksine ona gerek duyacaktır. (Bertolt Brecht Faşizm Üzerine Yazılar MA-YA Say. 9)

Kavga başlayınca ateşin uzağında duranlara

Artık açmalı gözünü
kavgada ateşin uzağında duran,
başkası savunurken davasını
seyirci kalan kişi
artık açmalı gözünü.
Katılmamış da olsa kavgaya,
sonunda paylaşacak bozgunu
Bir kenarda durmak falan boş,
ne yapsa kaçamayacak kavgadan.
Kendi davası için döğüşmeyen
döğüşecek düşmanının davası için.

Ya hep beraber Ya da hiç birimiz

Kim mi kurtaracak seni köle?
Görecekler seni, kardeş,
yuvarlananlar uçuruma,
duyacaklar çığlıklarını :
Seni köleler kurtaracak kurtaracaksa!
Ya hep beraber ya da hiç birimiz!
Kurtulmak yok tek başına
yumruktan ve zincirden.
Ya hep beraber ya da hiç birimiz.
Kim mi kurtaracak seni, aç insan?
Bize gel ekmek istiyorsan,
bize gel, kıvrananlara açlıktan.
Biz gösterelim sana yolu :
Biz açlar vereceğiz sana ekmeği
Ya hep beraber ya da hiç birimiz!
Kurtulmak yok tek başına
yumruktan ve zincirden.
Ya hep beraber ya da hiç birimiz.
Kim mi alacak öcünü, yenilmiş adam?
Vurulmuşsun madem,
gel yaralıların yanına.
Gerçi biz zayıfız ama,
alırsak biz alırız öcünü senin.
Ya hep beraber ya da hiç birimiz!
Kurtulmak yok tek başına
yumruktan ve zincirden
Ya hep beraber ya da hiç birimiz.
Kim tutacak elinden bitik kişi?
Birleşmek zorundadır başkalarıyla
yoksulluğu dayanamayan.
Birleş sen de yoksullarla, durma.
Birleş yarına bırakmayanlarla bu işi.
Ya hep beraber ya da hiç birimiz
Kurtulmak yok tek başına
yumruktan ve zincirden.
Ya hep beraber ya da hiç birimiz.

Kurtuluş yolu tektir, özgürlük ya da kölelik ölüm veya hayat o tek olan yolun seçilmesine bağlıdır.

Halk Oyunları üzerine bazı taslaklar

Muzaffer ERDOST

İnsan topluluklarının, birbirleriyle kaynaşarak, daha büyük birimlere dönüştüğü bilinen bir olgu. Ve her topluluğu, birer küçük su kaynağı olarak düşünürsek, bunların oluşturduğu küçük dereler çayları, çaylar ırmakları,nasıl oluşturursa, küçük insan toplulukları da, çoğalarak, öteki topluluklarla birleşerek, kaynaşarak, daha büyük toplulukları oluşturmuştur. Su kaynaklarının denizleri, okyanusları oluşturması gibi, insan toplulukları da, insanlık dediğimiz okyanusta bütünleşecektir. Bu benzetmeye bir şey daha eklemek gerekir : kaynaklardan denizlere dönüşen bütünleşmenin yolları nasıl bir **coğratya** alanı üzerinde izlenebilirse küçük insan topluluklarının büyük toplumlara dönüşmesi de **tarih** alanı içersinde izlenebilir. Bu bakımdan, insan topluluklarının daha büyük toplumlara, çoğdaşımız olan ve **bugünün** en yüksek birliğini oluşturan uluslara dönüşmesi, tarihsel bir sürecin ürünüdür. Bu sürecin başlangıç dönemlerinde ve başlangıç dönemlerinin üst evrelerinde, irili ufaklı insan toplulukları, öyle anlaşılıyor ki, bugün halk oyunları dediğimiz oyunların ilk biçimlerini yaratmışlardır. Bunların doğuşu çok çeşitli nedenlere dayanabilir, ama tüm bu nedenleri bir ana nedene indirgemek olanağı da vardır : bu, **topluluk** olarak gerek doğa karşısında, gerek diğer topluluklar karşısında varlıklarını korumak, soylarını yükselterek sürdürmek **bilincidir**. Burada, iki sözcüğün altını, «topluluk» ve «bilinç» sözcüklerinin altını niçin çizdiğimi açıklamak isterim. Halk oyunlarında, temel belirleyici öğe, bireyin değil, **topluluğun** temsil edilmesidir. Kişi, henüz bireyleşmemiştir, topluluğa göbek bağı ile bağlıdır. Bireyleşme, tarihsel bir süreçtir, belirli bir erginliğe kapitalist toplumda, bir başka ifadeyle uluslaşma çağında erişir. Kişi, daha ilkel topluluklarda, ancak topluluğun üyesi olduğu için mülkiyet (ya da üretim aracı) sahibidir, ve gene topluluğun üyesi olduğu için üretilen üründen bir pay alma hakkına sahiptir. Halk oyunlarımıza bu açıdan baktığımızda, esas olarak, bireyleşmiş kişi yoktur; kişi, topluluğun üyesi olarak vardır. Kendi kişisel varlığını, topluluğun üyesi olarak koruyan ve sürdüren kişi vardır. Halk oyunlarının birinci temel özelliği buradadır. Bir başka deyişle, halk oyunlarımız, komünal toplumun — alt, orta ve üst — lı evrelerinin ürünleridir.

Altını çizdiğim ikinci sözcük «bilinç» tir. Burada, işgüdünün yerini, topluluk bilincinin aldığını vurgulamak isterim. Topluluğun, gerek üretmek ve gerek tüketmek için, doğa ile olduğu kadar, komşu topluluklarla da çetin bir savaşım içersinde olduğu açıktır. Doğa ile bu ilişkisi **dinin**; komşu topluluklara olan bu ilişkisi **savaşın** oluşmasının temel nedeni olmuştur. Dolayısıyla, din, üretimin bir öğesini; savaş, gene üretimin bir öğesini oluşturur.. İster doğanın kendi bilincinde ondan (doğadan) çok farklı biçimde yansıması olarak oluşan dinler olsun; ister üretim araçlarını, ürünlerini ve varlığını korumak için komşu topluluklara karşı geliştirdiği savaşlar olsun; ister doğal güçler karşısında verdiği savaşımlar olsun, hepsi, topluluğun üretimini ve **yeniden - üretimini** gerçekleştirmek amacını taşır. Bu anlamda da, din, savaş ve doğal güçlere karşı savaşım, üretimin ve yeniden - üretimin birer öğesidirler. Gerek dinsel inanışların ilkel anlatım biçimleri olarak, gerek savaş gücünü ve şansını artırmanın anlatım biçimleri olarak, gerek henüz gerçek nedenlerini tanımadığı doğal güçler karşısında kendisine yakıştırma değerler yüklediği bazı varlıkların kötülüklerinden kurtulmak, bazı varlıkların iyiliklerini üstüne çekebilmek gereksinmesinin anlatım biçimleri olarak gerçekleştirdiği törenler, topluluk adına ve bedensel hareketlerle ifade edilirler. Bu ilk tören biçimleri, halk oyunlarının ilkel biçimleri olmak gerekir. Halk oyunları, başlangıçta, bir üretim ve yeniden - üretim biçiminin toplumsal bilinç biçimlerinden (din, savaş, doğa güçlerine karşı savaşım) doğmuş ve bu bilinci, geliştirerek, topluluğun tüm üyelerine iletme, topluluğun gelecek kuşaklarına iletme aracıolarak, bir bilinç taşıyıcısı olarak, toplulukça oluşturulmuştur.

İnsanın gırlaktan çıkardığı ilkel ve anlamsız sese bir düzen vermesi, onu geliştirmesi ve zorunlu gereksinmelerinin ifade aracına dönüştürmesi gibi bu ifade aracının, yani dili, yaşatmak için zorunlu gereksinmelerini olduğu kadar, duygularını ve düşüncelerini ifade aracı olarak kullanma olanağına kavuşturması, onun duygularından yeni duygu biçimleri, düşüncelerinden yeni düşünce biçimleri üretime de olanak sağlar. Tarihsel ve toplumsal bir varlık olan dil, nasıl duygu ve düşüncelerin bir taşıyıcısı ise, halk oyunları da, toplulukların duygu, inanç ve düşüncelerinin hemen hemen ilk taşıyıcılarıdır. Burada, hareket öğesinin ağır basması, duygu ve düşüncelerin, bedensel hareketlerle iletilmesinin temel öğeyi oluşturmuş olmasındandır. Üretim biçimleri, tarzları ve üretim teknikleri geliştikçe, gelişen duyguların ve düşüncelerin oyunlarla ifade edilmesi olanaksızlaştıkça, halk oyunlarının varoluş nedenleri tarihin gerisinde kalır.İfade ettiği duygu, inanç ve düşünceler, toplulukların tarihsel olarak gerisinde kaldıkça, halk oyunları, toplulukların o evredeki din, savaş ve savaşım içeriğinden soyutlanır, ve bedensel hareket, salt estetik bir anlam kazanarak, topluluğun estetik zevklerinin ortaklaşa ifade edildiği bir değere dönüşür. Demek oluyor ki, halk oyunları, duygu ve düşünceyi oluşturma, gerçekleştirme, iletme, üretme aracı olarak doğmuşturlar ve duygu ve düşünceleri ifade aracı olan tekniklerin gelişmesiyle, bu işlevlerini büyük ölçüde yitirmiş, ama topluluğun estetiğini, bedensel olarak ifade etme, sürdürme ve yükseltme aracı olarak işlev yapmaya devam etmişlerdir.

Yukarda belirttik ki, halk oyunları, insan toplumunun, küçüktoplulucklar halinde ve her topluluğun iktisadi bir birim (ünite) oluşturduğu, genel olarak kapalı topluluklar oluşturduğu dönemlerde oluşmuşlardır. Bu yönleriyle, hemen her topluluğun kendine özgü özelliklerini içlerinde taşırlar. Ve gene, komşu topluluklardan etkilenilmiş ya da komşu toplulukları etkilemiş olmakla birlikte, halk oyunları, insan topluluklarının iktisadi birimlerinin büyümesi sırasında daha geniş topluluklar tarafından oluşturulmaya devam edilmiştir. Böylece en dar ve en küçükbir çevrenin yarattığı halkoyunlarının, bu çevrenin daha geniş bir çevrenin parçası haline geldiği zaman yarattığı oyunlardan tarihsel bakımdan daha eski olması ve eskiliği ölçüsünde topluluğun daha ilkel ögelerini ve özelliklerini içersinde taşıması doğaldır. En yaygın halk oyunlarının, daha sonraki evrelere, toplulukların daha büyük birimler oluşturdukları evrelere ait olması gerekir ve bunların daha gelişkin öğeleri içereceği anlaşılır bir şeydir. Bu bakımdan bir yörenin oyunları, dar ve küçük halkalar ve geniş ve büyük halkalar olarak birbirlerinden ayrılabilir. Ama dar ve küçük halkalar, geniş ve büyük halkalara göre, genel olarak, zaman derinliği bakımından daha altta bulunurlar, ve geniş ve büyük halkalar, bu dar ve küçük halkaların özelliklerinin ortaklaşa ürünleridirler. Kuşku yok ki, küçük yörelerden doğan oyunların bu küçük yörelerin oluşturduğu daha büyük yörelerin oyunlarının temel öğelerini oluşturabilmesi için,gerek küçük yörelerin oyunlarının kendi aralarında bir **akrâbalık** ve gerek bu büyük yörenin oyunlarıyla temelde bir **benzerlik** olması gerekir. Bu akrabalığın ve benzerliğin kökeninde, ırksal yakınlık, tarihsel yaşantı ortaklığı iktisadî yaşantı birliği ya da benzerliği, coğrafya yakınlığı ve benzeerliği — bunların tümü ya da birkaçı — yer alır. Başlangıçta din ve savaş gibi üretim öğelerinden doğan ve dolayısıyla temelde üretime tekabül eden, ama giderek toplulukların birlikte coşkusunu ve sevincini estetik olarak ifade eden halk oyunlarımız, ortaklaşa eğlence, düğün ve törenlerin ayrılmaz parçasına dönüşmesiyle de, topluluğun salt bir sanat yapıtı haline gelir. Bununla birlikte bireyselleşmenin ağır bastığı, bir başka deyişle meta ekonomisinin üretimin temelini oluşturduğu evrelerde, topluluk birliğinin dağılması ile birlikte, halk oyunları da bu işlevini yitirmeye başlamıştır. Burjuva kent ve oyun yarattığı yeni iktisadi birlik, yaşam biçimini de değiştirir, ve halk oyunları, merkez kentin kırsal alanla ilişkilerini büsbütün kopardığı yerde, terkedilmeye başlanır. Çünkü burjuva kentte, birey, ya sermayesi ile ya da emeği ile, kent üyeliğine girer ve çıkar. Aşiret üyesi olmak kan bağına ya da aşiretin rızasına, köy topluluğunun üyesi olmak komşuluk bağına, köy topluluğunun tarihsel oluşumuna ve rızasına bağlıdır; ve ancak bu toplulukların üyesi olarak üretim aracı sahibi ya da emek - güçlerinin şu ya da bu biçimde kı-

rolayıcısı oldukları halde, metı ekonomisi bu ilişkiyi çözer. Çukurova'da pamuk tarlasında işçi olarak çalışmak için, ovada oturan bir aşiret ya da köy topluluğundan gelmiş olmak gerekmez. Emek - gücü sahibi olmak yeterlidir. Bursa'da Tofaş'ta ya da İstanbul'da Coca-Cola'da çalışmak için de öyle. Buralara işçi olarak ya da başka nedenlerle gidenlerin, geleneksel ilişkilerini sürdürmeleri, halk oyunlarını uzun yıllar yaşatmaları doğaldır. Ama bu, halk oyunlarının oluştuğu kaynağın, yaşamsal varlığının kaybolduğu yerdir.

Halk oyunlarını, geçmişi, bugünü ve geleceği olmak üzere, üç evre içersinde ele alabiliriz.

(1) Halk oyunlarının **geçmişini** açıklamaya çalıştık. Bir kez daha özetleyerek yineleyelim. Başlangıçta küçük, daha sonra yöreyi içerecek kadar büyük toplulukların yaşamlarından kaynaklanan ve giderek onun coşkusunu, sevincini, kıvancını, gönencini, temel öğeyi oluşturan bedensel hareketlerle müziksel ritme uyarlanmış estetiği içersinde, ortaklaşa ifade ettiği, birbirine ilettiği, kendisinden sonraki kuşaklara aktardığı bir sanat dalıdır. Yazının bulunmasından önce olduğu kadar, yazıyı bilmeyen topluluklardan doğmuş olan yazısız bir iletişim aracı; bazan yan öğeyi oluşturan türküleri saymazsak, «dil»siz bir iletişim aracıdır. Toplulukların estetik duygularını inceler bedensel hareketlere geliştirme biçimi olduğu kadar, topluluk üyelerini birbirine ve kuşaklara bağlayan bir bağdır. Ve halk oyunları,bu yönüyle toplulukların yerleştiği her dağ eteğinden, her dağ yamacından, her ovadan, her vadiden kaynayan bir kaynak gibidir; insanın yücelmesini, bedensel ve duygusal yönden incelmesini, kısacası insanlaşmasını olurlayan, ve bu yönüyle de, hepsi ayrı biçimde fışkırsa da ,farklı toplulukların oyunlarıyla yanyana gelişen, komşu topluluklara kendini aktaran ve komşu topluluklardan alan ve bu anlamda da küçük toplulukları birbirine yaklaştıran ve daha büyük birliğe dönüştüren bir iletişim aracıdır.

(2) Halk oyunlarının **bugünü** daha de ğişiktir. Burjuvalaşma ya da burjuva kent ile komşuluk ya da kan bağına dayalı geleneksel ilişkilerini sürdüren köylülük arasında, çarpık bir kültür karşıtlığı vardır. Kapitalizmin ve onun üzerinde yükseldiği bilimin ve tekniğin ithal edildiği Batı ile birlikte, aynı Batının modern kültür biçimlerine dönüşen geleneksel kültürü de ithal edilmiştir. Soruna halk oyunları açısından bakıldığında, «dans», burjuvalaşmakta olan kesimin, kesinkes yeğlediği «üstün» bir oyun tarzı olmuştur. Batıdan doğrudan salonlarımıza giren dans ile Türk halk oyunları arasındaki karşıtlığı kısaca belirtmek gereği var. «Dans» sözcüğü ile ifade ettiğimiz oyun tarzında **birim,** esas olarak cinsel çiftten oluşur; bir erkek ve bir kadın, bu oyunun temel birimi ve öğesidir. Bu bakımdan «dans»ın teması, topluluğu değil, kişiyi ve hattu bireyi ön plana çıkarır. Pratikte «dans» şu olanaklara sahiptir. Temel birim «cinsel çift» olduğu için, törene katılan topluluğun tümü, birer çift oluşturduğu sürece. dansa bizzat katılabilir. Bu katılma, her çiftin isteğine göre değiştiği halde, dans süreci kesintiye uğramaz. Çiftin, karşılıklı hareket ilişkisi, toplumun bireyselleşmesi ve bireyin topluluktan daha bağımsız hale gelmesiyle birlikte, sınırsız gelişebilir, ve hatta açık sekse dönüşecek kadar serbest hale gelebilir. Tekniğin tüm gelişmeleri, makinenin hızlanan ritmi, patlayan motorların motorların ve atomların ani yükselen dalgaları, müzik olarak yansıtılırken, danslar da, bu müziğe kendini uyarlayarak gelişir.

Halk oyunlarımız, bu bakımdan, oldukça farklılık gösterir. Halk oyununun temel birimi, «cinsel çift» değil topluluğu temsil eden bir ekiptir. Bu ekip, esas olarak, bir kadın ve bir erkek sıralanışı biçiminde (karma), ya da kadınlar ve erkekler ayrı ayrı olarak, ya da yalnız kadınlardan ve yalnız erkeklerden olmak üzere, üç farklı tarzda oluşabilir. (*) Ekibin, başı çeken, yani oyuna kumanda eden bir «başı» ve bir de ekibin sonunu bağlayan bir póççüğü vardır. Oyun, oyuna başlayan ekiple biter. Bu, «dans»lardan, şu anlamda farklıdır ki, tüm topluluk üyeleri bu şenliğe katılabilir, ama oyuna herkes katılmaz, topluluk bu bu bakımdan **oynayan** ve **seyreden** olarak ikiye ayrılmıştır. Ekip, bir «cinsel çift» birliğini değil, topluluğun birliğini temsil eder. Ekibin parmak parmağa, elele, kolkola, omuzomuza birbirine bütünleşme tarzı, bu birliği simgeleyen ayrı bir öğedir. (Tutunmadan toplu oynanan oyunlar da — zeybek gibi — bu genel ilkeye uygun düşmektedir.) Oyun süresince, ya da oyunun belli evrelerinde, bu tutunma, oyunların hareket tarzını da sınırlar. Burada dansta olduğu gibi bireyselleşmeyi öne çıkaran bir «çift» değil birliği, topluluğun bütünleşmesini öne çıkaran bir «ekip» vardır.

Müzik enstrümanları ne denli geleneksel, ve müzikte ses birimleri çağın teknolojik ritmine uygulanamayacak geleneksel yapıya ne denli bağlıysa, halk oyunları da, o denli geleneksel yapıya bağlı olarak, çağın burjuvalaşma ve bireyselleşme eğilimine uyarlanarak kendini değiştirememiş, yenileştirememektedir.

Kuşku yok ki, hiç bir oyunu, ve bu arada halk oyunlarımızın, müziğinden soyutlamak olanağı yoktur. Bedensel oyunların ritmi ile müziğin ritmi, birbirine kaynaşmıştır ve her ikisinin de birbirlerini karşılıklı etkilediğini kabul etmek durumundayız. Müzik uzmanı değilim. Müzik bilgim de yok denecek kadar az. Ama şunu sık işitmişizdir : bizim müziğimizdeki ses aralıkları, esas olarak, doğal ses aralıklarına daha uygundur. Ne var ki, bizim müziğimiz, doğal olayları ve toplumsal olayları ifade aracı olarak değil, duygularımızı ifade aracı olarak gerçekleştirilmiştir. Bir ekin tarlasının dalgalanışı, bir kalabalığın yürüyüşü müzikte, müzik olarak **doğrudan** yansımaz; bunların bizde uyandırdığı duygular yansıtılır, yani dış çevrenin bizim duygularımızda yansımasının, yansımasıdır müziğimiz. Bu anlamda, dış çevreyi bize müzik aracıyla ileten değil, dış çevreyi algılayan duygularımızı ileten bir taşıyıcı niteliğindedir. Bu, şu sonucu doğurmuştur. Batıda, üretim tarzının değişmesinde başlıca rol oynayan tekniğin gelişmesi, yaşama tarzını da değiştirmiş, teknikle birlikte, yeni bir toplum ve onun yeni bireyleri doğmuştur. Bu, tekniğin hızlandırdığı, daha büyük boyutlarda mutlu kıldığı ve o ölçüde bunalıma sürüklediği yeni toplumun yeni insanı, dış çevreyi, doğrudan, müzik olarak yansıtarak, hareketlenen, bunalan, isyan eden insanın müziğini de birlikte yarattı, ve bu müzikle birlikte, hızlanan ve yeni boyutlar kazanan bedensel estetikler yaratıldı. Bizim müziğimiz bu değişmeyi ve gelişmeyi yansıtan özelliğe sahip olmadığı ya da ona böyle özellik kazandırılmadığı için, geleneksel ritmi içersinde kaldı ve oyunlarımızın ritmini geliştiremedi.

Öyleyse diyeceğiz ki, halk oyunlarımız, bugün, kendi öz kaynaklarından gürüldeyerek canlı bir biçimde akmakta, ama burjuvalaşan toplumun, bireyleşen insanın, kapitalizmin duvarları önünde çakılıp kalmaktadır. Biz, halkımızı severiz, ve onun öz benliğini yansıtan değerleri de severiz. Halkımızı tanımanın, sevmenin, ona güvenmenin bir aracı olarak halk oyunlarını da sever, yüce tutarız. Ve gene biz, gerici ve tutucu olmayı yeğlemediğimiz, bayağı ve kötü bulduğumuz gibi, kendi öz kaynağımızdan, halkımızdan koparak kozmopolitleşmeyi, dejenere olmayı da yeğlemeyiz. Halk oyunları, biz halkçı aydınlar ile halk arasındaki, halkın öz değerleri arasındaki bağı sağlayan bir kültür taşıyıcısıdır; ama halk oyunları, ortaklaşa yaşayışın bir ifade biçimi olarak, burjuva toplumun, bireyselleşen insanın gereksinmelerine bir yanıt oluşturmamaktadır. Burjuvalaşma, toplumsal bir yaygınlık kazandıkça, bütün modalarıyla birlikte Batıdan ithal edilen dans ile halkın öz kaynağından fışkıran halk oyunları, biri burjuvalaşan kentliyi, öteki geleneksel köylüyü olmak üzere, iki ayrı kültürü temsil etmeye başlıyor. Biri ne denli ithal ürünü ise, öteki o denli bizimdir. İthal edilen ne denli yayılıyorsa, bizim olan o denli geriliyor. Biri, ne denli çağa uyarlanabiliyorsa, öteki o denli değişen çağ karşısında geriliyor. Ve halk oyunları açısından iki kültür var : biri ithal malı, burjuva olan, öteki kendimizin, halk olan.

(3) Şimdi halk oyunlarının **geleceğine** değinebiliriz. Küçük toplulukların kültürünün insanlığın evrensel kültüründe bütünleşmesinin, egemen ve gelişkin toplulukların kültürlerinin, gelişmemiş ya da daha az gelişmiş toplulukların kültürlerini baskı altına alarak, çiğneyerek gerçekleşebileceği inancında değilim. Tüm topluluklar, kendi kültürlerinin olumlu yanlarını geliştirerek, kendi değerleri aranında, evrensel kültürün oluşmasına katılacaktır.

Evrensel kültürü oluşturma açısından halk oyunlarının yeri nedir? Halk oyunları, kendi kalıpları içersinde ve halk oyunları olarak kalarak evrensel kültürün oluşmasına katkıda bulunabilir mi? Yoksa halk oyunlarını, çağımıza uyarlayarak, kendi giysisinden soyarak ona evrensel bir giysi giydirmemiz mi gerekir? Benim düşüncem şudur : bir denizde, bu denize karışmış bir kaynağın suyu, su olarak vardır, ama kaynak olarak yoktur, kaynak

(*) **Karşılama gibi, çiftetelli gibi, karşılıklı ve çiftlerle de oynayan halk oyunlarımız akla gelebilir. Halay, bar, horo, horan ve zeybek gibi genel ve belirleyici oyunlar esas alınmıştır; esasen diğer oyunlar, bu belirleyici oyunların genel ilkesi içersinde değerlendirilmelidir.**

kaybolmuştur. Halk oyunları, ancak halk oyunları oldukları, halk oyunları olarak kaldıkları sürece vardır; onları, çağdaş bir içeriğe uyarlamak, evrenselleştirmek ise, halk oyunlarından yararlanarak başka oyunlar türetmektir. Bu, özünde, ayrı bir şeydir. Sanat yapıtları, iki biçimde, evrensel kültürün oluşmasına katkıda bulunabilir. Kendi değerlerini, bir sonraki sanata aktararak, ve kendi değerini, sürekli olarak yeni kuşaklara aktararak. İlk halk oyunlarımız, kendilerinden sonraki halk oyunlarının yaratılmasına katkıda bulunduğu igbi, dün atalarımızı, bugün bizi etkileyerek, etkinliğini sürdürmektedir. Halk oyunlarını, halk oyunları olarak korumak, halkın belirli bir tarihsel dönemde yaratttığı sanat yapıtlarını korumak demektir. Halk oyunlarını özgün değerleri ile korumak bu bakımdan son derece önemlidir. Oyunlar, bedensel hareketlerle gerçekleştirildiği için, canlıdır, akıcıdır. Bir resim gibi yapıldığı haliyle, bir şiir gibi yazıldığı haliyle kalmaz. Çünkü halk oyunlarının taşıyıcısı, renk maddesi ya da yazı değil, bedensel hareketlerdir. Bu bakımdan da bozulmaya, kaybolmaya en elverişli olandır.

Halk oyunlarının evrensel kültür karşısında yeri nedir? İnsanlığın oluşum süreci, insanın oluşmasının yolunu bize gösterir. İnsanlık insan topluluklarından oluşmaktadır ve bu toplulukların bütünleşmesi, her topluluğun üyelerinin serbestçe gelişmesi, kendi kişiliğini kazanması yolundan geçecektir. Bugün uluşlaşma düzeyinde, egemen olan uluslar ve egemenlik altına alınan uluslar vardır. Egemen ulusların kültürlerinin insanlığın kültürü haline geleceği düşüncesine katılmıyorum. Her toplumun, her ulusun bireylerinin, kişiliklerini serbestçe geliştirilebilmesinin tek ve evrensel kaynağı, o toplum, o ulus üyelerinin kendi halkı, halkının öz sanatıdır. Nasıl bir insan, ancak kendi diliyle, kendini serbestçe geliştirebilirse, bir toplum, bir ulus da, kendini, serbestçe kendi kaynaklarından besleyerek geliştirebilir. Ve insanlığın kültürüne, bizim, halk olarak, ulus olarak katacağımız şeyler, serbestçe gelişmiş kişiliğimizdedir. Bu serbestçe gelişmeyi, bu kişiliğimizi bulacağımız kaynaklar ise, ilkin halkımızın sanatları ve bu arada halk oyunlarımızdır.

Halk kültürü diyoruz, ulusal kültür diyoruz, evrensel kültür diyoruz. Geleceği olan ve evrensel kültürü oluşturacak olan ulusal kültür, halk kaynağından beslenen ve nesnel olarak halkın özlemleriyle bütünleşen kültürdür. Bizim halk sanatlarımızı ve halk oyunlarımızı kendi içerik ve biçimleriyle değiştirip yenileştirerek, evrensel kültürün bir parçası haline getireceğimizi değil, ondan alarak kişiliğimizi serbestçe geliştireceğimizi, serbestçe gelişen kişiliğimizin, evrensel kültürün oluşmasına katkıda bulunacağını düşünmemiz gerekir.

Kendi halk sanatımıza, kendi halk oyunlarımıza yönelirken, bağnazca bir tutuma girmenin kısır ve yanlış olduğunu da vurgulamak gerekir. Gerek başka halk sanatlarını ve oyunlarını, gerek bugün ülkemizde egemen sınıf ve katmanların benimsediği, egemen Batıdan ithal edilen «dans»ları, bağnazca bir tutumla yadsımak yanlış bir tutum olur. İnsanın kişiliğini serbestçe geliştirebilmesinin temel öğelerinden biri nasıl kendi halkının kaynakları ise, diğerleri de gene insanlığın ürettiği diğer halkların sanatlarıdır.

Türkiye'ye, esas olarak burjuvalaşan tarafından ithal edilen «dans», özünde evrensel değildir. Ona evrensellik görüntüsü veren, «dans» ile Batı kapitalizminin egemenliğinin özdeşleşmiş olmasıdır. Nasıl Batı kapitalizmi Türkiye'yi egemenliği altına almışsa, «dans»da, aynı biçimde egemen olmaya başlamıştır. Bizim «dans»a karşı olduğumuz değil, ilkin bu egemenliğine karşı olduğumuz ilkesi benimsenmelidir.

Devletleşme olgusu ve islamiyet ile birlikte, saray ile halk arasına çekilen duvarla birlikte, devlet ve yönetici kadro, halk oyunlarını ve dolayısıyla Türk halkının geleneksel yaşam biçiminin bir parçasını yadsımıştır. Oyun, halkın yaşamının bir parçası iken, bu devlet ve devletle bütünleşen yönetici kadronun yadsıdığı bir şey olmuştur. Türkiye'de, Batıcı aydınların ve ticaret burjuvazisinin öykündüğü şeylerden biri ise, Batı burjuva toplumundan aktardığı ««dans»lardır. Çünkü Batıda, saray, islam devletlerinde olduğu gibi, «oyun»un tarihsci sürecinde, bir kesintiyi, bir yadsımayı temsil etmemektedir. Bu bakımdan, denebilir ki, Batı sarayında, toplumun üst sınıfının yaşamının bir parçası olarak danslar, sınıflandırma bakımından kendi halk danslarına göre bazı farklılıklar gösterse de, temelde, varlığını geliştirerek sürdürmüştür. Anadolu Türk devletlerinde ise, Türk halk geleneğine aykırı olarak,, halk oyunları ve oyun yadsınmış, terkedilmiştir. Ama Batılılaşan, burjuvalaşan aydın kesim gibi yönetici kadro da Batının burjuvalaşan üst tabakasının bir toplantı, tören, eğlenme biçiminin aracı olan dansı ithal etmiştir. Kemalist yönetici kadronun Batılılaşma özelliğinin yanısıra halkçı özelliği, aynı zamanda, halk oyunlarının araştırılması ve tanınmasına olanaklar sağlamıştır. Halkevleri gibi.

Türkiye'de, yeni modern sınıfın, işçi sınıfının oluşmasıyla, yeni bir ideolojinin gerçeklik kazanmasıyla, halka dönük bilinçlenme, emeğe dönük bilinçlenme de, bu kültür ikilemini, bu ithal malı danslar ile kendi öz varlığımızın ifadesi olan halk oyunları ikilemini daha çarpıcı bir biçimde görmemize olanak sağlıyor. Gelişen, canlı olan, geleceği olan eğilim, halka, halkın kendi öz kaynağına yönelmiştir. Bu halkçı eğilim, tekniğin yeni olanaklarından yararlanarak, bunları, kapalı kaldığı dağ eteklerinden, uzak yaylalardan, vadi diplerinden toplumun gözleri önüne getirmiş, ulus ölçüsünde tanıma, dolayısıyla halkımızı kendi öz değerleriyle tanıma düzeyine yükseltmiştir. Soruna bu açıdan eğilirken şunu da belirtmeliyiz ki, bizi, yüzyıldan fazla bir zamandır ezen, sören Batı kapitalizmi ile özdeşleşmiş bulunan ve burjuva toplumunun gelişmesiyle birlikte olduğu kadar, dejenere olan gençliğiyle birlikte yeni boyutlar kazanan danslara karşı davranışımızı yeni bir süzgeçten geçirmek gerekir. Ve bunun yanısıra, kendi halk oyunlarımızı, bağnaz şoven duygularla değil, ona insancıl ve evrensel acıdan bakmak zorunluluğu vardır. Biz, bugün, hiç bir süzgeçten geçmeksizin maymunca bir anlayışla yansıttığımız dansların, olumlu yanlarını almak, ve bugün, halk oyunlarımızın olumlu ve evrensel özünü ön plana çıkararak tanımak ve tanıtmak durumundayız. Onun içindir ki, kendi halk oyunlarımızı engin bir tutku ile severken, bunun bir şovenliğe dönüşmemesine; yabancı halkların danslarını eleştirel bir süzgeçten geçirirken, onları, tümden yadsımamaya, evrensel, yani insanal değerlerini almaya özen gösteririz. Bizim tutumumuz, kendi halkımızla ve geçmişle öyle bağ oluşturmalıdır ki, insanlığa ve geleceğe bir köprü olsun.

Peki ama bu nasıl olacak! Dünün ve bugünün halkevlerinin ve bazı kuruluşların özverili çalışmalarıyla bu ne denli olanaklıdır. Halk oyunlarının kendi kaynaklarında derlenmesi, tasnif edilmesi ve bilimsel bir değerlendirmeden geçirilmesi, bazı kişisel girişkenlikler ve çabalarla gerektiği ölçüde başarılı olabilmiş midir? Diyelim halay bölgesi Sivas'ta iyi çalışmış bir inceleme ekimi, gene halay bölgesi Urfa'da sonuç alamamış bir inceleme ekibi olduğunda, bu ne kadar yarar sağlayacaktır. Ya da, her iki ekibin de iyi çalışmış olması, bu iller yöresi arasında, ortak bir tasnif ve bilimsel bir değerlendirmeye yeter mi? Ya da zeybek bölgesi ile horan bölgesi arasındaki ortak ve farklı yanların bilimsel incelemesine olanak verir mi? Bütün bunlar, bize, devlet tarafından olanaklar sağlamış ve merkezileştirilmiş bir örgütlenme içersinde, bilimsel yöntemlerle çalışmanın gerekli olduğunu haykırır. Halk oyunlarını, özgün özellikleriyle, kendi kaynaklarında, günün teknik olanaklarından yararlanarak, toplayacak, arşivleyecek ve onları kendi yöresi içersinde tasnif edecek, ve bölgeler arası bir merkezde toplayacak biçimde, bir örgütlenmeye gerek vardır. Radyonun, teypin, pikabın, televizyonun yaygınlaştığı bir evreden geçiyoruz ve halk sanatları, bütün bunların etkinliğinde, kendi özgün niteliklerini hızla yitirme durumundadır. Halk oyunları, tam bir bozulmaya uğramadan, devletin maddi desteği ile geliştirilecek özerk kurumlar, bu işin büyük ölçüde üstesinden gelebilir. Ve bu işleri düzenlemek için yetiştirilecek elemanlar aracılığıyla, bir sistem içersinde, bilimsel bilgi çerçevesinde, bu yapılabilir, yapılmalıdır. Devletin, halkevlerine, böyle bir işlevle, yeni bir işlerlik kazandırması doğal bir yol olarak görünmektedir. Kendi folklor uzmanlarını acımasızca yurt dışına atan ve onlara hiç bir nedenle de olsa gereksinme duymayan bir ulus, «ulusal» olmaktan, yüzü kızarmadan sözedemez. Bu konuda yeni uzman kadrolar yetiştirmeyen, ve bunu yaşama geçirmeyen bir «devlet», halkçı ve ulusal olduğunu öne süremez. Kurumsal ve sürekli çalışma isteyen bir işin geçici kişisel girişkenliklerle, maddi olanaklar gerektiren teknik çalışmaların kısır mali olanaklarla, bilgi ve uzmanlık isteyen çalışmaların amatörce çalışmalarla sağlıklı bir biçimde yürütülmesi düşünülemez. Devletin operası vardır, tiyatrosu ve tiyatro okulları vardır, ama bir halk sanatları okulu, bir halk sanatları binası, bir halk oyunları sarayı yoktur. Bu, kendimizi küçümseme ve halkımızı önemsememe durumuna bir son vermek gerekir.

Yakın Geçmiş ve Günümüzdeki Gelişmeler...

Bugün ülkemizde faşizmin [illegible] halkımıza açtığı savaş [illegible] sürüyor.

Halk güçleri faşist saldırılar [illegible] kendilerini savunmak için direniyorlar. Ve bugün tüm faşist güçler kitlelerin direniş [illegible] parçalamak için, halka yönelik açık saldırıların [illegible] ve yoğunluğunu giderek arttırıyorlar. Nerde bir direniş, bir mücadele varsa faşist güçler orada kitle katliamlarına girişiyorlar.

Devrimcileri, ilericileri, demokratları, kendilerinden olmayan vatandaşları sokak ortasında kaçırıyor, işkence ediyor, yaralıyor ve öldürüyorlar. Siyasi ortamı bütünüyle kendi denetimlerinde tutmak için sistemli bir biçimde saldırıyorlar.

16 Mart'ta İstanbul Üniversitesinde 7 öğrencinin, 7 TİP üyesinin Mamak Balgat'ta [illegible] ve Kahvehanede 7 kişinin, 3 PİM üyesinin toplu katliamlarıyla sürdürülen faşist terör Malatya, Elazığ, Sivas'ta ve Kahraman Maraş'ta halk içerisinde görülen bazı ayrımlardan da yararlanarak, [illegible] ayaklanmalar [illegible] söndürülmektedirler.

Ve herşey halkın gözü önünde [illegible] yapılmaktadır.

Onların amacı artık iyice bellidir. Onlar, emekçi yoksul halkımızı bir avuç sömürücüye ve faşist köpeklerine kölece boyun eğmeyi [illegible]. Bu katliam ve cinayetleriyle halkı sindirip kölelestirmeye çalışıyorlar.

Öyleyse gerici faşist güçlerin halkımıza karşı sürdürdükleri bu acımasız ve alçakça saldırılara karşı direnme hakkını kullanılması gerek[illegible]

... bugün faşizm tehlikesi pek çok artmıştır. Ne yapmalıyız? [illegible]

[illegible]

20 Mart faşizme ihtar eylemi

ODTÜ ve YÜKSELİŞ olaylarının arkasından 16 Mart günü İstanbul Üniversitesi Merkez Binadaki, Hukuk, İktisat ve Eczacılık Fakültelerinden toplu halde çıkan devrimci öğrencilerin üzerlerine önce tahrip gücü çok yüksek bir bomba atılmış, daha sonra öğrenciler otomatik silahlarla taranmış, bu profesyonel saldırı sonucunda 7 kişi ölmüş 40'ı aşkın öğrenci yaralanmıştı.

İnsan olan herkesin nefretle karşıladığı bu vahşi katliam bütün demokratik örgüt ve güçlerin tepkisini çekmiş, ertesi gün yurt çapında olay gösterilerle protesto edilmiştir.

DİSK hem son katliamı protesto etmek, hem de «faşist yuvaların dağıtılmasını sağlamak» için 20 Mart günü saat 8.00 ile 10.00 arasında iş bırakma eylemine karar vermiş, Türk-İş, Türk-İş'e bağlı sendikalar ve bunların üyeleri başta olmak üzere, tüm yurtseverleri ve demokratik kuruluşları bu eyleme katılmaya çağırmıştır.

20 Mart pazartesi günü İzmir, Ankara, İstanbul olmak üzere birçok büyük kentte DİSK'e bağlı Sendikaların üyeleri birçok yerde üretimi durdurmuşlardır.

TÖB-DER üyesi öğretmenler derslere girmeyerek, direnişin ilçelere, köylere yayılmasını sağlamışlardır.

Öğrenci gençler derslere girmeyerek yürüyüşler düzenleyerek işçilerin, öğretmenlerin yanında yer almışlar, memurlar, mühendisler, teknik elemanlar, doktorlar, avukatlar, öğretim üyeleri çeşitli eylemlerle direnişe katılmışlardır.

Kısacası bütün Türkiye, üretim birimleriyle, eğitim kurumlarıyla, devlet daireleriyle, sağlık kurumlarıyla, caddeleriyle ve sokaklarıyla bütün emekçi halk kitlelerinin oluşturduğu, faşizme karşı etten ve kemikten bir direniş kalesi olmuştur.

Şanlı 20 Mart «FAŞİZME İHTAR» DİRENİŞİ TÜM FAŞİST GÜÇLERİN YÜREĞİNE KORKU SALMIŞ VE EMEKÇİ HALKIMIZIN ANTİ-FAŞİST DEVRİMCİ MÜCADELESİNİ YÜKSELTMİŞTİR.

1 Mayıs 1978 şanlı bir mücadele günü oldu

İşçi sınıfının ve tüm ezilen halkların mücadele, birlik ve dayanışma günü olan 1 Mayıs toplantı ve gösterilerle devrimci bir coşkunlukla kutlandı.

1 Mayıs 77'deki faşist katliamın milyonlarca emekçi tarafından bir kez daha lanetlendiği 1 Mayıs, Devrimci mücadele bayrağının bir kez daha yükseltildiği bir mücadele günü oldu.

1 Mayıs alanını dolduran yüzbinlerce işçi ve emekçi, mücadele geleneğini ve kazanılan mevzileri korumaktaki kararlılığını bir kez daha gösterdi.

Ülkemizde kutlanışı uzun yıllar yasaklanan 1 Mayıs ilk kez 1976'da kutlanmıştı.

1 Mayıs 1978 faşist terörün yoğunlaştığı, sınıf mücadelesinin kızgınlaştığı böyle bir dönemde coşkunca kutlanması işçi sınıfımızın ve emekçi halkımızın mücadelesi açısından büyük bir önem kazanmakta.

1 MAYIS İÇİN YAZILANLAR ARASINDAN..

Refik Sönmezsoy :

«Türkiye'de kutlanan 1 Mayısların tarihsel gelişimine bakıldığında, Milli Mücadele yıllarında ve işgal altında yapılanlar hariç, tamamının yıkıcılık ve bölücülük gayesi taşıdıkları görülür.»

1 Mayıs Tercüman

Cumhuriyet İ. Selçuk :

«1 Mayıs olaysız geçti. Bazı çevreler çok üzüldüler, ah, nasıl da kansız ve kundaksız kutlanmıştı 1 Mayıs? Büyük bir fırsat kaçırılmıştı. Üç-beş bomba patlatıp yirmi-otuz kişiyi öldürmek; çevredeki damlara gizlenip makineliyle kalabalığı taramak; panik yaratıp çoluğu çocuğu ezdirmek gerekirdi. Ama olmadı.

3 Mayıs Cumhuriyet

[illegible]

(1) Aziz Nesin'd, Aralık 1977

EĞİTİM KURUMLARININ İNCELENMESİ, BU KURUMLARIN İÇİNDE YER ALDIKLARI SOSYO - EKONOMİK YAPININ BÜTÜNSELLİĞİ İÇİNDE ELE ALINDIĞINDA ANLAMLI SONUÇLAR VEREBİLİR.

Faşistler halk güçlerini yıldırmak ve halkın direniş azmini kırmak istiyor

Kahramanmaraş olayları Faşist zorbalığın her an için bir katliama dönüşebileceğini gösteriyor. Faşistler savunmasız halka saldırıyor, evlerini basıyor ve çoluk çocuk ayırmadan katlediyor.

Elazığ, Malatya, Sivas'ta faşist güçlerin emekçi halkımıza karşı giriştikleri alçakça saldırılar Kahramanmaraş katliamıyla en üst boyuta ulaştı. Faşist sürüleri, kadın, kız, çocuk, ihtiyar yüzlerce yurttaşımızı katlettiler. Yaktılar, yıktılar. Ana karnındaki çocukları bile «din siz imansız komünist» ilan edip öldürdüler. Gencecik insanları ağaçlara çivileyerek, çarmıha gererek kurşuna dizdiler.

İnsanları satırlarla doğrayan, hamile kadınlara kurşun sıkan, çocukları öldürüp dereye atan faşist caniler bir kez daha HİTLER'in yöntemlerini kullanmış, toplu kırım uygulamışlardır. Faşizmin uluslararası karakterine sahip olduklarını göstermişlerdir.

Dün Malatya'da, Sivas'ta, bugün Kahraman Maraş'ta bu katliamı yapanlar yarın bir başka yerde aynısını yapmaktan kaçınmayacaklardır. Çünkü onlar bu işler için yetiştirilmiş ve beslenmişlerdir. Onlar Emperyalizmin uşaklarıdır, halkımızın can düşmanlarıdırlar.

—■—

Faşist katiller, katliama başlamadan önce kendi yandaşlarının iş yerlerine amblemlerini işaretlerinin, evlerinin duvarlarımışlardı. Yakılan yıkılan evler ve işyerleri arasında faşist güçlerin himayesi altındaki yerler ayakta duruyordu, bu katliamın sorumlularının kimler olduğunu görmek istemeyenlere göstermek ister cesine...

İran olayları

İran emekçi halkı emperyalist sömürüye karşı ve faşist monarşi yönetimine karşı özgürlük ve daha iyi yaşam talep eden istemleriyle sürdürdükleri mücadelenin bu günkü aşamasında önemli mevziler kazanmaktalar.

İran'da boykotlar, grevler, kitle gösterileri ile harekete geçmiş olan toplum, bize, bir ülkede devletin baskı ve zor yöntemlerinin en son sınırına kadar kullanılmasına karşın toplumsal muhalefetin engellenemeyeceğini gösteriyor.

Ortadoğu'nun jandarmalığını üstlenmiş İran «Büyük polis örgütü, en yetkin silahlarla donatılmış 700.000'lik ordusu, özel yetiştirilmiş birlikleri, onbinlerce Amerikalı danışmanına, İsrailli Komandolarına vs. rağmen» Halk hareketlerini önleyememekte.

Şah'ın ülke içindeki tecrit olmuşluğunun, uluslararası düzeydeki desteklerini kaybetmesi ile gelinen bu günkü nokta «Ayatullah Kumeyni'nin dönüşü ve son gelişmeler» bütün dinsel örtüsüne rağmen, içinde devrimcilerin yer aldığı ilerici bir halk hareketinin güçlülüğünü vurgulamakta.

Dünyanın en gerici monarşisini devirme amacı taşıyan, bu nedenle ilerici muhtevası tartışma götürmez bugünkü ayaklanma ABD emperyalizmini İran'da liberalleşme ve demokratlaşmaya zorlamakta.

İran emekçi halkının mücadelesi, tüm ortadoğu halklarının Anti - Emperyalist Anti - Faşist mücadelesine güç katmaktadır.

İran olayları bir kez daha göstermiştir ki, Emperyalizm ve onun açık terörcü diktatörlüğü olan faşizm ne kadar güçlü ve yıkılmaz görünürse görünsün, halkın örgütlü, bilinçli ve kararlı mücadelesi karşısında yıkılmağa mahkûmdur.

İrandaki gelişmelerden bizler muazzam yetkinliğe ulaşmış devlet aygıtlarına karşı verilen/verilecek mücadele ve bu tür toplumsal olayların kısa zamanda kazandığı uluslararası boyutların sunduğu dersleri mutlaka çıkartmalıyız.

NOT :

İran'la ilgili gelişmelerin değerlendirilmesi gelecek sayıda daha geniş sunulacaktır.

Nikaragua'da durum

Orta Amerika ülkelerinden biri olan Nikaragua'da Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesinin önderliğinde faşist Somoza yönetimine karşı gelişen devrimci mücadele yeni mevziler kazanmakta.

ABD Emperyalizmine bağımlı, kapitalist ve büyük toprak ağalarının desteklediği Somoza ailesi tarafından yönetilen Nikaragua'da, nüfusun yarısından fazlası açlık ve hayvancılıkla uğraşmasına rağmen, çiftçi ailelerinin % 1'ni oluşturan, büyük toprak sahipleri toprakların % 40'ndan fazlasını mülkiyetlerinde tutmaktadırlar.

Kilisenin büyük desteğini gören Somoza ailesi de 12,5 milyarlık bir servete sahiptir.

Ülkede işsizliğin % 30'a ulaştığı 1973 yılı halk yareketlerinin büyük boyutlar kazanmasına grevlerin yükselmesine neden oldu.

1978'e gelindiğinde politik saflaşmanın boyutlarının tüm ülkeyi sardığı bir durumda Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesinin parlemento baskını, arkasından yapılan genel grevin yayılması ve başarıya ulaşması Somoza diktatörlüğüne zor anlar yaşattı.

Protesto gösterilerinin silahlı mücadeleye dönüşmesi, Sandinistaların bazı kentlerde duruma hakim olmaları üzerine, Somoza yönetimi kentleri uçaklarla bombalayarak yüzlerce insanın ölmesine ve kentlerde gerillaların denetiminin kırılmasını sağladı.

Ancak Nikaragua'da yükselen h a l k hareketi emperyalistlerin ve her türden gericilerin ve de uşaklarının, halkın mücadelesi karşısında duramayacağını göstermektedir.

Hiç bir sömürü düzeni sonsuza kadar yaşayamaz.

Emperyalizm döneminde kooperatiflere bir bakış

İdris ORTAKAYA
Halkevleri Genel Yönetim
Kurulu Üyesi
6. Bölge Temsilcisi

GİRİŞ :

Emperyalist sistemin sömürge politikası fiili işgale dayalı iken, dünyada ilk kez bu sisteme ülkemiz insanları başkaldırdı. Ülkemizde Ulusal Kurtuluş Savaşı başlarken Emperyalizm halkımızın somut çelişkisi idi. Çünkü emperyalist ülkelerin işgalci orduları ülkemizi fiilen işgal etmiş ve işgal altında olan yerlerde Emperyalist ülkelerin bayrakları dalgalanıyordu. Emperyalistlerin orduları yönetime fiilen el koymuşlardı. Bu açık işgal halkımızın baş çelişkisi olmuştu. Bu işgalin ortadan kaldırılması için halkımız tüm gücünü birleştirmiş, savaşmış ve emperyalistleri ülkemizden kovarak bağımsız bir ülke yaratmıştır.

Ulusal Kurtuluş Savaşını başarıyla sonuçlandıran ülkemiz, dünyadaki diğer sömürge ülkelere örnek olmuş ve o günden bu güne değin Dünyada ulusal Kurtuluş Savaşları tüm hızıyla sürdürülmüş ve sürdürülmektedir.

Dünyada gelişen bu olaylar emperyalizmi geriletmiş, emperyalist ülkeler kaybetmiş o'dukları bu önemli sömürü mevzilerini tekrar kazanabilmek için bu kez sömürgecilik politikalarında biçimsel değişikli kyapmayı gerekli görerek fiili işgallere karşı tepkilerin doğmamasını gerektiren gizli işgal politikalarını gündeme getirmişlerdir. Geri kalmış ülkelere girebilmek ve o ülkeleri yeniden sömürgeleştirmek için; ekonomik yardım adı altında sermaye ihracı yaparak ekonomik işbirliği, ikili antlaşma, ortak savunma tesisler, Nato, Cento, askeri yardım, yaz kültür, süt tozu, jiklet, pepsi cola fabrikaları ve ABD hayranı olabilecek bir taban oluşturarak işe başlamıştır. Böylece yeniden sömürgeleştirmek istediği ülkeleri ekonomik, siyasal, askeri, kültürel denetim altına alarak hemde dost ve müttefik adı altında gizli işgalini gerçekleştirmiştir.

Emperyalizmin bu işgalci politikasının, süreç içinde potasına giren ülkemizde 1950 yılından sonra yeniden emperyalizmin gizli işgali hayatın her alanına damgasını vurmuştur. Bundan böyle emperyalist - kapitalist üretim ilişkileri ülkenin her alanında egemen olmuş, emperyalizm içsel bir olgu haline gelmiştir. Öyle ki; yerli ve yabancı sermaye merkezileşip, yoğunlaşmış ve meta üretimi bu tarihte köylere kadar girmiştir. Ülkemizin en önemli bölgelerinden en yetkili subayların giremediği ABD askeri üsleri kurulmuştur. Nato müttefiki olmamızdan dolayı bizimle hiç bir ilgisi olmayan Kore'de ABD' nin emri üzerine mazlum ulusları ABD'nin kölesi etme uğruna savaşa katılmaya mecbur edilen insanlarımız binlerce şehit vermişlerdir.

Yeniden emperyalizmin denetimine giren ülkemizde; Kapitalizm kendi iç dinamizmiyle gelişemediğinden, yukarıdan aşağıya doğru, çarpık bir şekilde emperyalizmin istemleri doğrultusunda şekillendirilmiştir. Bu şekillendirilmeyi belirleyen ve tüm aksamları le dışa bağımlı montaj sanayisi, pepci cola, jiklet, çukulata fabrikaları, montaj tarım makinaları, dayanıklı tüketim maddeleri, tekstil fabrikalarının geliştirilmesi ve bu alanlarda tekelleşmemeye doğru hızla ilerleme vs. gibi çarpık, tüketime dönük bu kapitalist gelişme süreç içinde ülkemizin ekonomik yapısında hızlı bir değişime yol açmıştır. Bu değişim kırsal alanda daha büyük boyutlara ulaşmıştır. Çarpık kapitalizm kırsal alanı bir pazar haline getirmiş ve kırsal kesimin ham madde kaynaklarını önemli ölçüde kapitalist pazara sunmuştur. Bundan dolayı kırsal alanda kapitalist ilişkiler önemli ölçüde geliştirilmiştir.

Tarımda makinalaşma, mülksüzleşmeyi, işgücü ucuzluğunu, işsizler ordusuna yeni katılımları da beraberinde getirmiş ve tarımsal alanda elde edilen gelirler bir avuç sömürücünün buyruğuna sunulmuştur.

Ülkemizdeki bu çeşit gelişmeyi şekillendiren tekelci sermayenin ta başından emperyalizme bağlılığından doğan güçsüzlüğü, tefeci, tüccar etkinliği, feodalizmin üst yapıdaki kalıntıları vs. kesimlerin varlıkları zorunlu bir siyasi ittifakı doğurmuştur. Bu siyasi ittifak kırsal alana ilişkin programını aşağıdaki şekilde planlamıştır.

Çarpıkta olsa ülkemizde geliştirilen sanayiye, ucuz ham madde kaynaklarının aktarılması, kırsal alanda kapitalistleştirme sürecinin hızlandırılması ve bu alanda pazar ilişkilerinin geliştirilmesini sağlayarak kırsal alanda üretilen tüm ürünlerin ve hammadde kaynaklarının ucuz bir şekilde sanayiye aktarıp mamul hale getirilerek tüketim için daha fazla fiyatla tekrar bu alana aktarılması ile iki biçimde sömürünün gerçekleştirilmesini sağlamaktadır.

Bu anlamda ülkemizdeki egemen kapitalist ilişkilerin boyutları genişletilerek yeniden üretim süreci önündeki tüm engellerin süreç içerisinde kaldırılmasını sağlayıcı önlemleri getirmektedir. Bu programın hayata geçirilmesinin diğer bir önemi de kırsal alanda gelişmekte olan halk muhalefeti ve devrimci potansiyelin de baskı ve terörle ortadan kaldırılmasını amaçlamaktadır.

Emperyalizm ve yerli işbirlikçilerinin kırsal alana ilişkin programının hayata geçirilebilmesi için Dünya Bankası, Ziraat Bankası, Tarım kredi koop., tarım satış koop., Toprak Mahsulleri Ofisi ve benzeri kurumları kullandığı gibi diğer tüm kooperatif modellerini kullanmaktadır.

KOOPERATİFÇİLİK

Bir toplumun sosyo-ekonomik ve toplumsal gelişimini sağlamada kooperatifçiliğin önemli bir yeri vardır. Üretim, tüketim satış ve yapı kooperatifçiliği gibi değişik modelde kurulabildiğini gördüğünüz kooperatifler, küçük tasarruflarını belli amaçlar için bir arada toparlayarak, elbirliği yapan, birlikte çalışan ve dayanışma içinde olması gereken insanların kurmuş oldukları demokratik işlevli örgütlerdir. Ekonomik gelişmede geri kalmış küçük özel tarım işletmelerinin yaygın olduğu bir ülkede demokratik bir sistemin kurulması için kooperatiflerin önemi büyüktür. Kooperatifler ekonomik birer kurum olarak toplumsal ve yığınsal yeteneği de içerirler.

Demokratik bir sistemin oluşumunda başta köylüler olmak üzere geniş halk yığınlarının katılmasını sağlamada kooperatifler önemli bir araç olarak kullanılır. Değişik kooperatif modellerinden yararlanarak tarımda kollektivizmin temellerini atmaya olanak sağlanır. Tarım emekçilerinin ortak yaşam alışkanlığı kazandırmada ve onları birlikte çalışmalarını yardımlaşma bilinci içinde eğitilmelerinde önemli bir yeri vardır.

Ülkemizin kırsal kesiminde yaşayan yoksul, fedakâr, cefakâr, dürüst, mert, gözü gönlü tok, içi insan sevgisiyle dolu, alabildiğine sömürülen, geri bıraktırılan ezilen, ışıksız, susuz, yolsuz, okulsuz, doktorsuz, kısacası çağdışı bıraktırılan ve tüm bunlara karşın; vergi ödeyen, askerlik yapan bu tertemiz pırlanta gibi insanlarımız düzene başkaldırmamış, kaderciliğe itilmiş, ürettikleriyle patlayıncaya kadar zıkkımlanan sömürücülere isyan etmemişlerdir. Kendi yaşamlarını birçok alanda ortaklaşa sürdüren köylülerimizin geleneksel ortaklık alışkanlıkları kapitalist sistemin içinde görülmemiş bir övgüye değer özelliktedir.

(Devamı Sayfa 11 de)

KAMBOÇYA

Fransız ve Japon sömürgecilerine karşı yıllarca ulusal bağımsızlık mücadelesini sürdürmüş, yakın geçmişte de dünya halklarının baş düşmanı ABD emperyalizmini Hindiçininden kovmuş olan Vietnam ve Kamboçya halkları arasında, bugün meydana gelen gelişmeler, dikkatlerin yeniden hindiçini ülkelerine çekilmesine neden oldu.

Devrimden hemen sonra, iki ülke arasındaki ve Kamboçya içindeki halk güçleri arasındaki sürtüşmeler, görüş ayrılıkları silahlı çatışmalara yol açmış ve nihayet son günlerde mücadelenin Kamboçya içindeki tarafları arasındaki bir iktidar değişikliği ile belirli bir noktaya ulaşmıştır.

Geleneksel dayanışmayı yıllarca ABD Emperyalizmine karşı ortak bir savaş vererek sürdürmüş, devrimlerini gerçekleştirmiş olan, iki kardeş halkın, arasında çıkan sorunların, kendi içinde barışçı yollarla çözülebilecekken, silahlı bir çözüm yoluna yönelmesi hiç kuşkusuz Kapitalizm - sonrası toplumlardaki belirleyici politik görüşlerin (*) bu ülkelerdeki etkilerinin rolünü bir kez daha düşünmeye yöneltiyor.

Anlaşmazlığın nedenleri temelde Vietnam yönetimi ve Kamboçya'daki halk güçlerinin bir kısmının görüşünün (iki kardeş halkın bir büyük sosyalist devlet içinde birleşmeleri ve devrim sonrasına ilişkin bazı sorunların çözümü konusunda) Kamboçya eski yönetimi ile arasında ortaya çıkan politik görüş ayrılıklarında yatmasıdır.

Emperyalistlerin Hindiçininden atılmalarından sonra bu ülkelerdeki barış ve bağımsızlığın korunması, demokrasinin geliştirilmesinin önündeki engeller, Vietnam ve Kamboçya halkları arasındaki militan dayanışma ve kardeşlikle mutlaka aşılacaktır.

(*) SBKP ve ÇKP Kutuplaşmasının sosyalizmin günümüze ilişkin sorunlarına yaklaşımlarında ortaya çıkan olumsuzluğun sonuçlarıdır.

Emperyalizm döneminde kooperatiflere bir bakış

(Baştarafı Sayfa 10 da)

Köylülerimizin ortak kullanım malı olan mera, kollektivizmin köylülerimizce benimsenmiş ve yüzyıllardır hiç bir sürtüşmeye neden olmayan bu ortaklık alışkanlıkları övgüye değerdir.

Merada olduğu gibi diğer tarımsal araç ve gereçlerde zaman zaman ortaklaşa kullanım sağlanmakta ve imece çalışmalarıda görülmektedir. Karşılıklı yardımlaşma ve dayanışma köylülerimizin ortak özeliiklerindendir. Bu anlamda köylülerimizde kurulacak kooperatiflerde güçlerin birleştirilmesi, üretim araçlarının toplumsallaştırılması konusunu köylülerimiz sevinçle karşılayacaklardır.

Kooperatiflerde halk yığınları kendi kendilerini en iyi biçimde yönetmeyi öğrenirler. Kooperatifler ortaklarının ortak çıkarlarını koruyan ve en uygun fiyatlarla mal sağlayan önemli bir örgütlenme biçimidirler.

Üretim kooperatifleri yoksul köylü ve küçük üretiyici kapsamı içine alıp, üretilen tüm ürünlerin pazarlanmasını sağlayıcı fonksiyonu yerine getirilmelidir. Ürünlerin mamul madde haline getirilmesi için küçük çaplı fabrikalar kurarak, tarımsal ürünlerin konserve ve paketleme işleri kooperatiflerce yapılıp tüketim merkezlerine sevkedilebilecek ulaşım araçları da kooperatiflerin elinde olması sağlanmalıdır. Tüketim merkezlerinde kurulacak mağazalar ve tüketim kooperatifleri ile aracısız bir köprü kurulması sağlanmalıdır.

Birbirini tamamlayan, üretim ve tüketim arasında aracısız bir ilişkinin kurularak üreticiden tüketiciye malın aktarımı sağlıklı bir biçimde kooperatiflerce sağlanmalıdır. Üretim kooperatifleri aynı zamanda tüketim kooperatiflerini de kurarak kendi ortaklarının gereksinimi olan temel gıda maddelerini, giyecek, tarımsal makina, araç, gereç, dayanıklı tüketim maddelerini aracısız olarak ortaklarına aktarmayı sağlamalıdır. Bu anlamda köy kooperatifleri bu ikli görevi yerine getirirken hem ürettikleri ürünleri değerine satmayı aracısız olarak sağlar, hem de ortaklarının temel gereksinmelerini ucuz ve aracısız olarak karşılamış olur.

Bu durum üreticilerin tasarrufunu sağlayarak, üretimi arttıracağı gibi gelir düzeyini de oranlayacaktır.

Kırsal alanda kurulacak kooperatifler yalnızca tarımsal amaçlı olmamalı halıcılık, mobilyacılık, hayvancılık ve elsanatlarını kapsayan tüm konularda çeşitli kooperatiflerin kuruluşu gerçekleştirilmelidir.

ÜLKEMİZDE KOOPERATİFÇİLİĞİN GELİŞİMİ

Ülkemizde kooperatifçiliğin tarihi eski olmasına rağmen 1960 yılından sonra kooperatifçilik hareketi kayda değer bir boyuta ulaşmıştır. Ülkemizde bugüne değin 20'ye yakın kooperatifçilik modeli geliştirilmiş ancak bunların bir çoğu hayata geçirilememiştir. Hayata geçirilen kooperatif modelleri egemen sınıfların istemleri doğrultusunda düzene hizmet etme işlevini tam olarak yerine getirmişlerdir. Bugün kırsal alanda 9000'e yakın kooperatif kuruluşu gerçekleştirilmiştir.

Göstermelik bir demokratik görünüm altında her geçen gün sayıları artan bu kooperatifler egemen sınıfların denetimi altında yoksul köylülerin daha fazla sömürülmesi sağlanmıştır.

Kırsal alanda yaşamlarını sürdüren küçük üretici ve yoksul köylüler ürünlerinin pazarlamasını yapabilecek güçte olmadıklarından yörelerindeki kooperatif ağalarına aracı ve tüccarlara satmak zorunda kalmışlardır. Ülkemizdeki kooperatif ağaları ile aracı tüccarlar sadece şekil olarak biribirinden farklı görünümdedir. Bunlar özde biribirinden hiçte farklı değildirler. Çünkü ikisinin de sistem içinde görevleri aynıdır. İkiside sömürüyü arttırma ve sisteme hizmet etme görevindedirler.

Ülkemizde mevcut düzen kooperatifçiliğinin görevi ikilidir. Bir tarafta sömürüyü yurdun en ücra köşesine kadar yaygınlaştırıp, egemen sınıflara daha fazla kazanç sağlarken bir diğeri ise kırsal alanda gelişmekte olan demokratik halk muhalefetine karşı çıkabilecek bir tabanın yaratılmasıdır. Bu yaratılmaya çalışılan tabaka köy burjuvazisini desteklemek ve giderek orta köylülüğü de kapsamına almaktadır. Bu kapsam içine giren kesim kooperatif girdilerini kendi aralarında paylaştırdıkları gibi devletin her türlü olanaklarından faydalanmaktadır. Büyük toprak ve arazileri ellerinde bulunduran bu kesim tüm altyapı hizmetlerini kendi yararlarına dönüştürürler.

Emperyalizmin kırsal alanda işbirlikcisi olan bu kesim küçük üreticilerin daha fazla yoksullaşmasını sağlamaktadır.

Ülkemizde giderek sayıloarı artan kooperatiflerin kurulması sorunlara çözüm getirmemektedir. Yine bir avuç sömürücü yine sömürülen milyonlarca emekçi devlet kredileri, ürünlerin pazarlanması, topraksızlık, işsizlik vs. sıkıntılar tüm ağırlığıyla emekçilerin üzerinde sürdürülmektedir.

Ülkemizde kooperatiflerin tüm nimet ve olanaklarından yararlanan kooperatif ağaları, büyük ciftci ve tüccarlar kooperatif kredileri ile ekonomik güçlerini daha fazla arttırmaktadırlar. Tarım satış kooperatifleri ve devletin diğer kurumları onları besleyici fonksiyonunu yerine getirmektedirler.

TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİ

Tarımsal ürünleri ve hammaddeleri mamul madde haline getirilerek üreticilerin ürünlerini gerçek fiyatlarına gerek yurtiçi gerekse yurtdışı pazarlarda satarak gerçek değerine vermeyi amaçlayan kuruluşlardır(!)

Bu kuruluşların işlevine baktığımızda amacının tersine yoksul köylü ve küçük üreticilerin daha fazla sömürülmesini sağlayarak aracı-tefeci ve tüccarları destekleyen bir politika izlediğini görmekteyiz.

Örneğin : Tiftik ve yapağı tarım satış kooperatifleri birliğinin 1978 Tiftik alım kampanyasında izlediği politika bu gerçeği kanıtlayabilecek bir niteliktedir.

Şöyleki 1978 tiftik alımı ile ilgili Bakanlar Kurulu kararnamesiyle belirlenen 165 TL taban 190 TL baş fiyat ve bu iki rakam arasında satın alınan tiftikler küçük üretici ve yoksul köylülerin ürünlerini oluşturuyordu. Bu arada aracı ve tüccarlarda söz konusu kesimden mal olarak depolamış'ardı. Bu süre iki aylık bir zamanı kapsıyordu. İki aydan sonra tiftik birlik kararname fiyatları üzerine çıkarak ürünün kalitesine bakılmaksızın 230 TL'den alım yapmaya başladı. Bu fiyatla mal satan tüccar aracı ve büyük üreticiler oldu. Bu uygulama ile tüccar ve aracıların desteklenmesi sağlanmış oldu. İki ay önce malını satan kooperatif ortağı yoksul köylü iki ay sonra mal satan tüccardan kg. başına 60 TL daha az para alması sağlandı.

Görülen odur ki, bu düzen içinde alın teri ile üretilen her şey, yine bu düzenin kurumları tarafından, üreticilerin elinden alınmaktadır. İşte bir avuç vurguncunun daha fazla pay almasını sağlayıcı kurumların işlevi budur. Küçük üreticiler, yoksul köylüler ve elindeki üç kuruşuyla ay sonunu getirme uğraşı veren tüketiciler bu kurumların işlevini tersine çevirmelidirler. Bu iğrenç sisteme karşı yılmadan usanmadan mücadele etmelidirler. Emeğin sömürüsü üzerine kurulan insanlık düşmanı düzenlerin ancak birlikte mücadele anlayışı ile yıkılacağını tarih bize göstermiştir.

Yaşanılan toplum içinde nisbi de olsa üreticilere alın terinin karşılığını verecek, yoksul üreticinin daha fazla soyulmasını önleyecek kooperatiflerde örgütlenerek kooperatiflerin bu sömürü düzenine daha fazla hizmet etmesine dur denilmelidir. Bu da ancak ilerici, yurtsever üretici ve tüketicilerin kooperatiflerde yönetime gelmesiyle sağlanabilir. İnsan emeğinin gerçek değerinin ortaya konulacağı toplu-

(Devamı Sayfa 15 de)

Çocuk küçük kalmaz büyür ister istemez

BİR ÇOCUĞA NELER SÖYLENİR

Yüce Tanrı herşeyi görür
Karagünler için para biriktirir insan
Bir şey olamaz, bir işe yaramayan
Göze zararlıdır fazla kitap okumak.
Kolları güçlendirir kömür taşımak.
Güzel çocukluk, ah gelmez bir daha.
Sakın ha, gülünmez yanlışa.
Karşı çıkma büyüklere.
Sofrada hemen ellerini sokma tabağa
Pazar gezmesi dinçleştirir adamı.
Saygılı olmak gerek yaşlılara karşı.
Hiçde gerekli değil bedene tatlı.
Ama sağlığa yararlıdır patateş.
Çocuk dediğin açmaz ağzını.

BERTOLT BRECHT

Eğitim üzerine bir araştırma

Kemal UZUN
TÖB-DER Genel Sekreteri

GİRİŞ

Bu kısa değerlendirmenin amacı toplumdaki çeşitli üst yapı kurumları arasında büyük önemi olan «eğitim kurumu» nun mevcut toplumsal düzen içindeki yerinin kabaca da olsa doğru olarak saptanması ve bu oluşuma karşı devrimcilerin eğitim alanındaki mücadele politikalarının oluşturulması yönünde tartışmaya ve geliştirilmeye açık bir yaklaşım getirmektir.

Şimdiye dek çeşitli siyasal görüşler, mevcut eğitim kurumunun toplumdaki yeri ve işlevini saptamağa çalışmışlar ve bu kuruma karşı genellikle tepkisel planda kalan eleştiriler getirmişlerdir. Bu tartışma platformları, mevcut düzeni değiştirmeyi amaçlamadığı ve egemen sınıfların tartışma platformunun dışına çıkamadığı için «reformcu» anlayışın ötesine geçememiş ve uzun süre bu anlayışlar «devrimci görüş» olarak kitlelere yansıtılmıştır. Bunun en önemli nedenlerinden birisi de şüphesiz ki, ülkemizdeki sol hareketin uzun yıllardan beri burjuvazinin şu veya bu kanadının kuyrukçusu durumundan kurtulup bağımsız devrimci bir siyaset haline gelememesidir. Bu yüzden sol hareket tarihsel süreç içinde burjuva reformist siyasetlerin önerilerinin dışına çıkamamış ve mevcut düzene karşı bir alternatif oluşturamamıştır. Bu tarihsel oluşum içersinde, bir takım burjuva demokratik dönüşümler (örneğin feodal topluma özgü tekke, medrese, dine dayalı eğitime karşı kapitalist topluma özgü «bilimsel» eğitimin savunulması, laiklik ve buna benzer girişimler «sosyalist» anlamda devrimci girişimler olarak lanse edilmişlerdir.) devrimcilik adına amaç olarak benimsenmiştir. Daha sonraları bu reformist anlayışa tepki olarak özellikle TÖS zamanında yapılan Devrimci Eğitim Şûraları'nda «devrim için eğitim» kavramı boş bir slogan olarak, kalıp halinde ortaya atılmıştır. Bu dönem, Türkiye'deki sol hareketin geçmişten beri süre gelen burjuva kuyrukçusu tutumuna tepki olarak bağımsız bir devrimci hareketin oluşturulmasına yönelik çabaların da geliştiği bir dönemdir.

Yine bu dönemde burjuva ve küçük-burjuva reformist siyasetler, mevcut düzene karşı bir alternatif oluşturma yerine mevcut düzenin sınırları içinde aksayan yönlerin eleştirilmesi, onarılması ve kapitalistleşme sürecinde kapitalizme göre bile gerici olan yanların tasfiyesine yönelik önerilerle ortaya çıkmışlardır.

Biz bu çalışmada tüm bu anlayışları gözönüne alarak ve mümkün olduğu ölçüde sloganlaştırmadan kaçınarak devrimci mücadelenin gerektirdiği düzene karşı alternatif oluşturma çabalarına katkıda bulunabilecek bir anlayışla eğitim kurumlarını değerlendirmeye ve bir mücadele programı getirmeye çalışacağız. Bunu yapmak için çok kısa olarak eğitim kurumu nedir? sorusuna cevap vermek gerekir. (Biz bu soruya cevap verirken, genellikle asıl soruna cevap vermek istemeyen siyasetlerin çokça yaptığı gibi daha evvel temel klasiklerde detaylı olarak incelenmiş insanlığın doğuşundan bugüne dek toplumların tarihi gelişimi içinde eğitimin konumunu incelemeye girmeyeceğiz.)

EĞİTİM NEDİR ?

Toplumdaki kurumların incelenmesi, bu kurumların içinde yer aldıkları sosyo ekonomik yapının bütünselliği içinde ele alındığında anlamlı sonuçlar verebilir. Bu nedenle, toplumdaki eğitim sistem ya da kurumunun bütün boyutlarıyla kavrayıp değerlendirilmesi söz konusu sistem ya da kurumun, toplumsal yapının içerdiği diğer kurumlar arasındaki yerinin belirlenmesine bağlıdır. Toplumsal kurumlardan bir tanesi olan eğitim kurumunu, toplumun sosyo - ekonomik yapı ve ilişkilerinin oluşturduğu dinamiklerden soyutlayarak yalnızca kendi içinde değerlendirmeye girişmek, ele alınan konunun gerçek boyutlarının gözden kaçırılması sonucunu verir.

Eğitim, «toplumun gelişmesinin belirli bir aşamasındaki ekonomik düzen»in gerektirdiği düşünce, davranış, bilgi ve becerilerin bireylere aktarılmasıdır. Tanımdan anlaşılacağı gibi, eğitim kurumu, hukuk, sanat, kültür, din vb. gibi bir üst yapı kurumu niteliğindedir. İşlevleri açısından da eğitim, üst yapıyı oluşturan diğer kurumlardan pek farklı değildir. Toplumun üst yapı kurumları, toplumun sahip olduğu ekonomik yapının, düşünsel ve sosyal ilişki düzeyinde de yerleştirilip pekiştirilmesi amaca yönelik olarak geliştirilirler. Daha açık bir deyişle, toplumların üst yapısı alt yapı tarafından, bu alt yapının gereksinimlerine göre belirlenir ve düzenlenir.

Bu anlamda bugün ülkemizdeki eğitim, burjuva sınıf egemenliğinin emperyalizme ve yerli ortaklarına «uysal uşaklar» ve «becerikli işçiler» yetiştirilmesinin bir aracıdır.

Üretici güçlerin gelişmişlik düzeyi ile birlikte toplumsal üretimin gerçekleştiriliş biçimi insanlar arasında belirli ilişkilere yol açar. Üretim ilişkileri dediğimiz bu ilişkiler, toplumdaki egemen düşünce yapısının temel belirleyicisi durumundadırlar. Yani toplumunun üst yapısının temelinde toplumun ekonomik yapısının içerdiği ilişkilerdir. Bu nedenle, üretim biçimi ve onun içerdiği ilişkiler değiştikçe üst yapı kurumları da değişim sürecine girer. Ve her üretim biçimi kendi gereksinmelerine cevap verecek üst yapı kurumlarını da beraberinde getirir.

Üst yapı kurumlarının temel işlevi, toplum üyelerinin belirli üretim ilişkilerinin oluşturduğu sosyal yapıya uyumlarını sağlamaktır. Bu, o maddi ilişkilerin belirlediği, eğitim, hukuk, ahlak, düşünce, vb. sistemlerinin ve davranış biçimlerinin bireylere çeşitli yöntemlerle benimsetilmesiyle gerçekleştirilir. Böylece toplumdaki egemen üretim ilişkilerinin sarsıntısız yürütülmesi sağlanmış olur. Üst yapının bu özelliği, onun üstünde yükseldiği ekonomik yapıya hakim olan sınıfların hizmetinde olduğu gerçeğinin en belirgin ifadesidir. «Her çağın hakim fikirleri, o çağın hakim sınıfının fikirleridir. Yani toplumun hakim (yönetici) maddi kuvveti olan sınıf, aynı zamanda, onun hakim (yönetici) manevi (fikir) kuvvetidir. Maddi (ekonomik) üretim araçlarına sahip olan sınıf, aynı zamanda zihni (fikri - manevi) üretim araçları üzerinde de kontrol sahibidir. Ve bundan ötürü genel olarak fikri üretim araçlarından yoksun olanların düşünceleri ve fikirleri bu hakim sınıfın etkisi altındadır. Hakim fikirler, hakim olan maddi ilişkilerin fikri bir şekilde dile gelişinden başka bir şey değildir. Görüldüğü gibi üst yapı kurumları bir bütün olarak toplumda ekonomik gücü elinde tutan sınıfın çıkarlarına hizmet edecek şekilde düzenlenmektedir.

Oysa, «bilimsel» düşündüklerini ileri süren «eğitim uzman»ları ya da «eğitim mühendis»leri, eğitimi sınıflar üstü, kendi deyişleriyle «izm»ler üstü görmek gerektiğini belirtmektedirler. Toplumsal yapıdan kopuk «insan» yetiştirerek toplumsal yapıyı «ileri demokratik bir düzen»e getirebileceklerini, ekonomik kalkınmayı bu «insan» öğesiyle sağlayabileceklerini, yeterli ve nitelikli insan yetiştirerek kalkınmanın sağlanabileceğini ileri sürebilmektedirler.

Öte yandan, bilim ve teknolojiyi, alt yapıyı belirleyen bir öğe olarak görenler de yukardaki mantığa (metafizik mantığa uygun olarak, eğitimin de (bir bilim olduğu savıyla) toplumsal değişmenin bir alt yapı öğesi işlevi göreceğini, dolayısıyla toplumsal yapıyı değiştireceğini ileri sürmektedirler. Ve toplumsal yapıyı değiştirmek için eğitimin yeterli sayıda teknokrat yetiştirmeye dönük olmasını savunmaktadırlar. Genellikle 1930'lardan bu yana üretimi arttırmak için özellikle ABD'de, «bilimsellik» savıyla ortaya çıkan eğitim görüşlerinin konumu bu çerçeve içindedir. Bugün bu görüşler Türkiye'ye, bazı üniversiteler ve bilimsel kurumlar tarafından yansıtılmakta ve yine bazı partiler tarafından hayata geçirilmeye çalışılmaktadır.

«Bilimsellik» adına ve hatta sosyalistlik adına savunulan yukardaki görüşlerin, burjuva ideolojisinin bir uzantısı olduğu ve burjuvazinin isteği olan nitelikli işgücünü yetiştirmeye sol'dan destek anlamına geldiği açıktır.

Eğitim kurumu üst yapı kurumları arasında, alt yapı ile en sıkı bağlantısı olan, ondan en dolaysız bir biçimde etkilenen ve dolayısıyla üretim biçiminin belirlediği ilişkilerin meşrulaştırılabilmesine en fazla hizmet eden bir kurum durumundadır. Bu nedenle, değişik aşamalardaki toplumlarda eğitim kurumları toplumların içinde bulunduğu sosyo - ekonomik koşulların özelliklerini taşır.

Örneğin, feodal düzende, kapitalist düzen olduğu gibi yaygın bir eğitim düzenine rastlanmaz. Feodal düzenin kapalı ve durgun, büyük çapta tarıma dayalı ekonomik yapısının üst yapıdaki yansıması dini inançlar ve değerlerin egemen ideoloji olarak benimsenmesidir. Feodal toplumda geçerli olan ilişkilerin ancak dini inanç ve değerlerin benimsetilmesi yoluyla meşrulaştırabilmesi feodal düzende dinsel eğitimin ön planda olmasının temel nedenidir. Çünkü feodal düzende din «artı-ürün»e ekonomi dışı zorlukla el konması meşrulaştıran bir kurum olarak, düzenle bütünleşmiştir. Dinsel kurumlarda, artı-ürüne el koyan, toprak başta olmak üzere, üretim araçlarının sahibi durumundadırlar. Dinsel kurumlar bir yandan kendi-

lerinin artı ürüne el koymalarını meşrulaştırırlarken bir yandan aristokrasinin artı ürüne ekonomi dışı zorla el koymalarının meşru gerekçesini hazırlamış olurlar. Başka bir deyişle, feodal toplumda düzenin egemen sınıfı aristokrasiyi eğitmek amacıyla kurulmuş birkaç okul veya üniversitenin dışında insanlara hayatı yaratmada gerekli bilgi ve becerileri kazandıracak düzenli eğitim kurumlarına rastlanamaz. Feodal toplumda, özel beceri gerektiren üretim alanlarında gerekli becerilerin yeni kuşaklara öğretilip kazandırılması loncaların denetimindeki usta - çırak ilişkisiyle gerçekleştirilirdi.

Kapitalist üretim biçiminin gelişmesiyle birlikte genişleyen pazarlar, toplumların «ulusal»lar düzeyinde örgütlenmesi sonucunu doğurdu. Bu durum, süreç içinde üst yapıya yansıdı ve bu alanda feodalitenin ideolojisi olan dinin yerini ulusçuluk ideolojisi aldı. Ayrıca kapitalist üretim biçiminin ve onun yarattığı işbölümünün gereksinmelerinin bir sonucu da eğitim kurumlarının giderek daha fazla yaygınlaşması oldu.

Bu yaygınlaşma merkantilist dönemlerde aristokrasiye karşı ticaret burjuvazisinin pazar birliği sağlamak için verdiği kavgayla başlayıp gelişmiştir. Pazar birliğinin kurulabilmesi için burjuvazi ulusculuk ideolojisini feodaliteye karşı savunabilmek tüm emekçi sınıfların temsilcisi rolünü oynamıştır. Dolayısıyla eşitlik, adalet, kardeşlik gibi ilkeleri savunmak zorunda kalmıştır. Bunun doğal sonucu olarak da burjuvazi, eğitimi ulus boyutunda yaygınlaştırma işlevini yerine getirmiştir. Ancak zamanla kendisine gereken işgücünü sınırlandırabilmek için okul öncesi eğitimden üniversiteye dek sınırlayıcı bir sistem oluşturmuş, yani eğitimin kurumsal yanını hiyerarşik bir düzene oturtmuştur. Böylece bir yanıyla eğitim yaygınlaştırılmış gözükmektedir, ama öte yanıyla kapitalist sistemin gereksindiği nitelikli işgücünü bu hiyerarşi içinde eleyerek gerçekleştirme yolunu tutmuştur.

Kısaca özetlemek gerekirse her toplum biçimi bir üst yapı kurumu olan eğitimi kendi gereksinmeleri doğrultusunda belirlemektedir.

Bilindiği gibi eğitimin kurumsal ve kurum dışı olmak üzere iki boyutu vardır. Eğitimin kurumsal yanı örgün yada yaygın biçimde devletçe oluşturulur ve yönetilir. Kurum dışı yanı ise, devlete rağmen kendi yapısı içinde ve kendi yöntemleriyle sürdürülüp gider. Söz gelimi, günümüzde parti, sendika kitle örgütü vb. yerlerde yapılan eğitim bu biçimdedir. İşte biz bu çalışmada, eğitim tüm boyutlarıyla değil, kurumsal eğitimi, onunda özellikle örgün kesimi (yani okullar ve MEB na bağlı biçimde sürdürülen düzeni) ele alacağız.

Bu anlamda, bir değerlendirmenin sağlıklı olabilmesi için kısaca da olsa Türkiye'deki eğitim kurum ve politikasının tarihsel süreç içinde hangi dinamikler tarafından belirlendiğini saptamaya ve buradan hareketle günümüzde eğitim kurumunun sahip olduğu işlevi belirlemeye çalışacağız. Daha sonra da bu eğitim sisteminin eleştirisini ve bu alanda devrimci alternatiflerin ne olması gerektiği konusundaki görüşlerimizi belirteceğiz.

TARİHSEL SÜREÇ

Tarihsel süreç içinde eğitimi kurumları da, süreç içindeki toplumsal biçimlenmelere uygun olarak oluşmuş ve değişime uğramıştır. Feodal üretim biçiminin egemen olduğu Osmanlı Toplumunda, ilk önceleri eğitim, bir yandan «Enderun» denilen ve devlete gerekli hizmet ve işler için «iş içinde eğitimi» esas alan, diğer yandan da sıbyan mektepleri medreseler, tekke, zaviye, vb. teokratik (dine dayalı) kurumlarda yapılmaktaydı.

Özellikle 19. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğunun giderek Batının açık pazarı durumuna dönüşmeye başlanmasıyla birlikte batıdakilere benzer eğitim kurumlarının oluşturulması girişimleri gözlemlenir. Bu oluşumda yabancı kapitalist ülkelerin etkileri de önemli rol oynamıştır.

1838 yılında İngiltere ile yapılan ticaret anlaşması ülkeyi tam bir açık pazar haline getirdikten sonra, yabancıların bu ekonomik sömüye paralel olarak eğitim kurumlarına da el attıklarını görüyoruz. Gerçekten de 1863 yılında Robert Kolej bir İngiltere ve ABD ortak girişimi, 1868' de ise Galatasaray Lisesi bir Fransız girişimi şeklinde kurulmuştur. Bun'ın yanında da yıllarca devam eden batılılaşma özenti ve hareketleri de, Batı Avrupa'da eğitim gören bazı aydınların Türkiye'nin geri kalmışlığını istibdat yönetimine ve dine dayalı eğitime bağlamaları ve bunların «zıddı» olarak burjuva eğitim anlayışını, liberal iktisadını ve politikasını savunmaları ülkeyi açık pazar pazar haline getirmeye başlayan yabancı kapitalistlerin bu «batı hayranlığı»nı kendi çıkarları doğrultusunda kullanmalarına daha iyi bir zemin hazırlamıştır. Zaten bu anlayışla ülkede kurulan ilk «batı» tipi okullar Fransa, İngiltere, İtalya, Almanya ve ABD'nin kontrolünde sömürge ekonomisinin gereklerine uygun bir biçimde geliştirilmiştir. O dönemde ağırlıkta olan ticaret yoluyla sömürü için, gerekli ticari haberleşme, muhasebe, piyasa, daktilografi, sitenografi gibi dersleri okutarak yabancılara ülke içinde hizmet edecek kadrolar ve devlet yönetiminde işleri kolaylaştırıcı «batıcı» bürokratlar yetiştirilmesine yönelmişti. Bu tür okullar, bu dönemde Anadolu'nun bir çok yerinde (özellikle ticari merkezlerde) kurulmuş, yabancı misyonerlerin faaliyet merkezleri haline gelmişlerdir. Bugün Lozan Anlaşmasıyla varlıkları tescil edilen bu okullar Cumhuriyet döneminde çıkarılan Tevhid-i Tedrisat yasası ve uygulamasına rağmen imtiyazlarını yitirmemişler ve giderek üniversitelerimizin en büyük öğrenci kaynaklarını oluşturan kurumlar halinne dönüşmüşlerdir.

Kurtuluş savaşından sonra geri kalmışlığı emperyalizmin ticaret yoluyla sömürüsüne, istibdat yönetimine ve dine dayalı eğitime bağlayan kurtuluş savaşı yöneticileri bir yandan milli burjuvazi yaratma diğer yandan da kapitalizme özgü üst yapı kurumlarını yerleştirme gayretlerine giriştiler. Bununla ilgili olarak da kapitülasyonların kaldırılması-nın yanında, dinsel eğitimi yıkacağını ve batılılaşmayı sağlayacağını düşündükleri üst yapı değişikliklerini yapmaya başladılar. Tekke ve medreselerin kapatılması, halifeliğin kaldırılması, 1924'de öğretim birliğini sağlayacak Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun çıkarılması, 1926' da okul programlarının laikleştirilmesi, 1928'de yeni Türk Alfabesinin kabulü bunun somut örnekleridir.

Alt yapıda kapitalizm öncesi ilişkilerin tümü ile tasfiye edilmesine yönelik girişimlerin gerçekleştirilememesi yüzünden üst yapıda bu tür girişimler hayata geçirilememiş, uygulama oldukça sınırlı kalmıştır. Başka bir deyişle, kapitalizm öncesi üretim ilişkilerinin varlığını sürdürmeleri nedeniyle bu ilişkilere tekabül eden şeyhlik, tarikatçılık gibi üst yapı kurumları yasalara rağmen varlıklarını fiilen sürdürmüşlerdir.

Cumhuriyet döneminde tüm üst yapı kurumlarında ulusal «kapitalist pazmar»ın yaratılası ço' larına paralel olarak yapılan değişiklikler ulusal bir ideolojinin oluşmasını ve gelişmesini sağlamaya yönelik olmuştur. Bu oluşumun sağlanması yolundaki en önemli araçlardan biri olarak da eğitime özel bir önem verilmiştir. Öğretmenlere verilen özel önem, halkın yaygın eğitimine giriş, eğitmen kurslarıyla okuma - yazma öğretiminde köylere ulaşma çabalarını hep bu çerçeve içerisinde değerlendirmek gerekir.

Cumhuriyet döneminde eğitim alanındaki gelişmelere yön verecek araştırmaların yapılması için birçok yabancı uzman ülkeye çağrılmıştır. Bunların en ünlüleri ABD'li Dewey ve Alman Künhe'dir.

Dewey başlıca şunları öneriyor : «1 - Yabancı eserleri tercüme ve neşir. 2 - Öğretmenlerin inceleme dernekleri kurması 3 - Seyyar sergiler ve kütüphaneler kurulması 4 - Binalar kurmak 5 - Önce elemanları yetiştirme, sonra uygulamaya geçmek» Dewey, sözünü ettiği elemanları yetiştirmek için «Danimarka'ya komisyon gönderilmesini» öneriyor. Şimdi burada bir noktayı açıklamak gerekir Dewey' in ABD değil de Danimarka'ya komisyon gönderilmesini önermesinin nedeni, o dönem Amerika'sının ekonomik sömürüyü sürdürecek yolları, aramakla beraber siyasi plan da Wilson'dan sonra politik yalnızlığa düşmesidir.

Dewey'in önerilerinin hemen uygulanmaya konmamasının nedenleri de şöyledir : Cumhuriyet yöneticilerinin eğitim politikasını ulusal esaslara dayanarak çizmeye çalışmaları. Bu anlamda ulusal kurtuluş savaşını yönlendiren ittifakın asker sivil kadroları batılı uzmanları kendi çizdikleri doğrutuda çalıştırmak istemişlerdir. Kapitülasyonların anılarının hala sıcak olması bu tür önerilerin üflenerek ele alınmasına neden olmuştur.

Eğitim ve kültür planındaki gelişmelerin «ulusal» pazar yaratılmasını a... uylayan politikanın bir sonucu olduğunu belirtmek gerekir. Ulusal pazarın emperyalizme rağmen kurulması nasıl mümkün olmadıysa kültürel alanda da bağımsızlığın sağlanması mümkün olmamıştır.

Çünkü Tanzimat'tan beri girişilen eğitim harekâtı, yabancı bir öz taşımakta ve emperyalizme bağımlı bir pazarın koşullarını yaratmaya dönük işlev görmektedir. Her ne kadar dil ve tarih teorilerinde iddialı «uydurmalar» ile kültürel bağımsızlık girişiminde bulunulmuşsa da, emperyalizmle girilen ekonomik ilişkiler «yabancı» okul sisteminin sürmesini ortadan kaldırmamıştır.

Eğitim ve kültür düzeyinde «ulusallaşma», emperyalizme bağımlı pazar ekonomisinde sözde kalmaya mahkûmdur. 1923' ten sonra girişilen eğitimde kültürde «ulusallaşma» çabaları, İzmir İktisat Kongresinde seçilen ekonomik sistemin ideolojik bir yansımadır. 1908'lerin bıraktığı miras, böylece ulusal burjuvazi yaratarak «batılılaşma» (başka bir deyişle kapitalistleşme) sürecine girilmesi görüşü Cumhuriyeti yöneten egemen ittifakın asker ve sivil kesimlerince, (burjuvazi adına burjuvazinin genel ve özel çıkarlarını savunan, burjuvazinin yokluğunda burjuvazi gibi davranan bu kesimdir) yukardaki biçimde sonuçlandırılması dönemin sosyo - ekonomik yapısıyla tam bir uyum içindedir.

DEWEY'İN ÖNERİLERİ NASIL HAYATA GEÇTİ ?

Türkiye'ye ilk çağrılan yabancı uzmanlardan birisi olan Dewey'in önerilerinin bir bölümünü yukarda aktarmıştık. Bu uzmanın önerileri arasında köy okulları sorununun çözümü de var. Öğretmen okullarında «Köy muallimi» yetiştirme, köylerde köy hayatına uygun eğitim yapma önerileri Dewey'indir. «İş ve meslek eğitimi» de Dewey'in önerileri arasındadır.

Dewey'in önerileri üzerinde uzun süre durulmamakla birlikte, (ki daha sonra Alman Künhe çağrılıyor) bazı Doğu Avrupa Okullarının İncelenmesi sonucunda savaş şartları içinde çok «ekonomik» görülen Köy Enstitüleri Türkiye koşullarında Tonguç tarafından formüle edilecektir.

Asker - sivil kadrolar, «cumhuriyet»i dayandıracak «ulusal» burjuvaziyi yaratmak amacıyla geleneksel köy toplumunu kapitalist pazar bütünlüğü içinde eritmek için 1931 yılında parti programına «Halkçılık» adıyla konulan ilkeye uygun olarak önce köy öğretmeni yetiştirme sonra da eğitmen deneyine girişmektedirler. Bu deneylerin düzenden yana olumlu bir sonucu olarak da gündeme Köy Enstitüleri getirilmiş bulunmaktadır. Köy Enstitülerini, tarım kesiminde kapitalistleşmeyi gerçekleştirmek amacıyla kuranlar ile bu kurumları yönlendiren ve buralarda görev alanların beklentileri farklıdır. Bu ikinciler, Türkiye'nin toplumsal değişimini bu kurumlardan (ve bu kurumlarda yapılan eğitimden) hareketle sağlamak gibi saf bir ülkü içindedirler. Onlar, toplumsal yapıdan kopuk iktidar gücünü ellerinde tutanların ideolojisini ve kendilerine çizilen çerçeveyi dikkate almadan hareket etmektedirler. Bu kurumlara kapalı köy toplumundan gelen çocukların değişik bir kültür ve ideoloji ile beslenmeleri sonucu ortaya çıkan tepkileri ve bu çocukların giderek düzene karşıt bir düşünce sistemine kavuşmaları adı geçen görevlilerin yukardaki görüşe yani o saf ülkü anlayışına ulaşmalarına kaynaklık etmiştir. Gerçekten de özellikle yüksek Köy Enstitülerinde «bilimsel dünya görüşü»nü de özümseme düzeyine ulaşan köy çocuklarının tepkileri, tarımı kapitalistleştirme sürecine sokmak isteyen egemen sınıfları önlem almaya yöneltti Aslında kurumlar ortaya çıktığında kapitalizm öncesi sınıf ve tabakalar ile kendilerine «milliyetçi» diyenlerin kurumlara karşı kesin tavır aldıkları ve mücadele ettikleri bir gerçektir. İşte 1945 den sonra Köy Enstitülerine karşı egemen sınıfların birlikte hareket etmeleri hakim sınıf ittifakının yapısının aldığı yeni biçimde aranmalıdır.

Köy Enstitülerinin, hakim sınıfların isteğine karşıt bir düşünce sürecinden geçmesi ve buralardan mezun olan bir çok yurtsever kişi, eğitim tarihimize olumlu katkılar getirmiştir.

Türkiye'de sol içerisinde değişik değerlendirmelere neden olan Köy Enstitüleri konusunu böylece kapatırken, 1923'lerden sonra gerçekleştirilen eğitim uygulamalarında laikliğin Tevhid-i Tedrisat'ın zorunlu bir sonucu olarak gerçekleştirildiğini görmekteyiz. Bu anlamda pozitif düşünce tarzı resmi ideoloji haline getirilerek bir kadrolaşma yaratılmaya çalışılmıştır. Yine bu dönemin eğitimi, özellikle örgün eğitim, son derece yoğun bir içerik taşımaktadır Olguluk sınavları ile halka sınırlı derecede sunulabilen akademik lise eğitiminin kaliteli eleman yetiştirdiği konusunda herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır. O dönem yayınlanan «başarı yıllıkları» örgün eğitimin akademik bakımdan kalitesini vurgulamaktadır. Bu kaliteli olma durumu, düzenin gereksinimlerini başarılı bir biçimde karşılama olarak anlaşılmalıdır. Bu dönemde öğrenciler genel kültür konularında da bilgi sahibi kılınmıştır.

Öte yandan bu dönemde, yaygın eğitim kurumlarının hem tayin edilen ulusal hedeflere ulaşma bakımından hem de girişilen okuma - yazma seferberliğinin ve pazar ekonomisine doğru açılmanın gerçekleştirilmesi bakımından resmi idolojiye bağlı biçimde sürüp gittiği bir gerçektir.

(Devam edecek)

Yeni Ders Kitapları nasıl olmalı ?

BİR GÖRÜŞ

Bedrettin CÖMERT

Milli Eğitim Bakanı Sayın Necdet Uğur, 3 haziran 1978'de, ilkeleri, dilleri, içerikleri ve izledikleri yöntem bakımından çağdaş olmadıkları ve Türk toplumunun eğitim gereksinimini karşılayamadıkları, özgür ve bilimsel düşünceyi yansıtmadıkları için, yürürlükteki birçok ilk, ortaokul ve lise kitaplarının önümüzdeki ders yılı başından itibaren uygulamadan kaldırıldığını açıklamış bulunmaktadır.

Milli Eğitim Bakanı, kaldırılan bu program ve kitapların yerine yeni programlar hazırlanacağını, programa göre yeni kitaplar yazdırılıp bastırılacağını, ancak bu iş zaman gerektirdiğinden önümüzdeki 1978 - 1979 ders yılı için geçici bir çözüme gidileceğini, uygulamadan kaldırılan kitapların yerine daha önce kullanılmış ders kitaplarının geçici olarak okutulacağını bildirmektedir.

Ne var ki, ilk, ortaokul ve liselerde okutulan ders kitaplarının ilke, içerik, dil ve yöntem bakımından özgür ve bilimsel düşünceyi yansıtma, bu arada çağdaşlık ölçütünün toplumun kendine özgü gereksinimlerine uygun düşmesi gibi bir temel ilke, bazı önlemler ivedilikle alınmadığı ve sürekli denetilmediği sürece, tüm çabalara karşın belki de engellenebilir.

Artık Türkiye'de, gerek üniversite ve yüksek okullarda, gerekse bu tür bilim kuruluşlarının dışında, bilinçli ve ilerici bir eğitim için bilgi aktarımını sağlayacak yüksek bir gizli güç oluşmuştur. Bu gizli gücün, eğitime yönelik ürünlerle kendini gösterebilmesi için, her dönemde şu ya da bu yolla etkinliğini sürdürmeyi başaran siyasal ve bürokratik yetkenin (otoritenin) yerini bilimsel yetkenin alması gerekir. Siyasal ve onunla bütünleşen bürokratik yetke, devlet yönetiminde elbette kendine düşen görev ve sorumluluğu yerine getirmekle yükümlüdür. Ama şimdiye dek sürdürüldüğü gibi, bu yetkenin kötüye kullanımı engellenemezse, çağdaş bilimselliğin isterleri yine yenilecek ve eğitimde tek yönlülüğün, tek görüşlülüğün önü alınamayacaktır. Siyasal ve bürokratik yetkenin keyfilikten ve geçici güncellikten kurtarılmasının tek göstergesi ise, her eğitsel eyleme, bilimsel ve ilerici olmak koşuluyla, sesini duyurabilme hakkının somut olarak verilmesidir.

Bunun da ilk basamağı, ders kitaplarının kabulündeki sınıflamanın kaldırılması, bilime ve Türk ulusal eğitimine katkıda bulunan her ürüne okullarda okutulma olanağının tanınmasıdır. Gerek yarışmalarla, gerekse yarışma dışında bireysel girişimlerin desteklenmesiyle harekete geçebilecek birimsel gizli gücün ortaya koyacağı amaca uygun ders kitaplarının, herhangi bir ayrım gözetilmeden, Bakanlıkça ders kitabı olarak benimsenmesi, bu benimsemedeki «kabul edilmişti» ya da «tavsiye olunur» ayrımlamasının kaldırılması gerekir. Bu akıl yürütmenin doğal sonucu ise, tek kitap dizgesi gibi tek doğrultuda yönlendirici, dolayısıyla bilimdışı ve sakıncalı uygulamaya son vermek, ders kitabı olma niteliğindeki her kitabın ayrımsız kabul edilmesini sağlamak ve Bakanlık düzeyinde yapılacak geniş boyutlu denetimden sonra, kitapların seçiminin doğrudan doğruya bu kitapları okutan öğretmene bırakılması ilkesini getirmektedir.

Ancak bu yolla bazı meslekten kitap yazıcılarının ve tek boyutlu bilim adamlarının yıllardır tekelinde bulunan ders kitabı yazma eylemi, özgür bir seçilme ve ayıklanma sınavına girebilecek, uygulamada hangi kitap ya da kitaplar gerçek gereksinimi doyurabiliyorsa, o kitap ya da kitaplar okutulabilecektir. Böylece bir yandan yazarlar arasındaki bilimsel yarışma ruhu diri tutulacak, kimi ticari anlaşmaların oyunu bozulacak, öte yandan Bakanlığın ders kitabı olanağı hem sayı, hem nitelik yönünden artmış olacaktır.

Böyle bir uygulama kuşkusuz zaman isteyecektir. Bakanın da dediği gibi, önümuzdeki ders yılında, daha önce kullanılmış, hiç olmazsa «zararsız» ders kitaplarının kullanımı zorunlu olacaktır. Ama zaman gereksiniminin tembelliğe, yenilgiye dönüşmemesine çalışılmalıdır.

Yeni düzenlemeye gidilirken de, düzenlenen programların, yazarın elini kolunu bağlayıcı, onu bürokratın keyfine tutsak edici olmamasına, değişik yöntem ve eğitime bakış açılarının benimsenebilme olanağının yaratılmasına özen gösterilmelidir. İlkeleri hiçbir zaman durallığa katlanamayan eğitime, yeni bilimsel ve yöntemsel katkıların girebilmesini sağlayacak önlemler mutlaka alınmalıdır. Bürokratik engellemelerin ve geçici siyasal etkilerin hiç olmazsa sınırlandırılabilmesi için, Bakanlığın ilgili birimlerinin, araştırma merkezleriyle sürekli ve örgensel bir bağlantı içinde olması, çağdaş ve özgür bilimsel verilerin etkinlik kazanmasını sağlayabilir.

Kısaca özetlemek gerekirse, öncelikle şu öneriler yapılabilir :

1) Türk çocuklarının çağdaş bilimsel verilerin ışığında ilerici ve özgürlükçü bir doğrultuda eğitilebilmesi için, yeni programlar düzenlenirken bürokratik düzeydeki bilgisizlik gedikleri kapatılmalı ve gizli ticari ilişkilerin önüne geçici düzenlemeler getirilmelidir.

2) Tek kitap uygulculuk yerine çoğulcu görüş benimsenmeli, ama bu çoğulculuk, yine eski alışkanlıkla, birkaç kitaba indirgenecek toplu tekelciliğe dönüştürülmemelidir.

3) Kitap yazımı için açılacak yarışmalar sık sık yinelenmeli, yarışma dışından gelebilecek bireysel girişimlere hak tanınmalı, yeni bilimsel katkıların zaman geçmeden eğtim dizgesine maledilmesi sağlanmalıdır.

4) Kitaplar yalnızca kaynağı belirtilmeyen, dolayısıyla denetilmeyen aktarma bilgilerden derme çatma bir biçimde oluşmamalı, bilgilerin kaynaklandığı özgür metinlerden seçme alıntılarla dizgeli bir biçimde donatılmalıdır.

(Devamı Sayfa 15 de)

Başyazı

(Baştarafı Sayfa 1 de)
rülen rejimsel harekirci girişimin bir başka örneği, aklı başında hiç bir yönetimde gösterilemez.

Çağımızın en büyük insanlık sucuna, en elverişli hale getirilen bir ortamda, öğretim üyelerine, bağımsız yargıya, gençlere, tanınmış kişilere ve emekçi halkımıza yöneltilen ve Kahramanmaraşta da tüyler ürpertici bir soy kırımına dönüşen faşist cinayetlere karşı, Halkevleri tüm devrimciler için birer üst niteliğindeki 800 kadar birimi ve tüm öbür ilerici demokratik kitle örgütleri ile, tüm bir dayanışma halinde, devrimci gündemin ilk maddesi olan demokrasi savaşını sürdürmektedirler.

Ülkemizde oluşan çok boyutlu bunalımın, sağ - sol yada kapitalizm - sosyalizm çatışması olarak gösterilmesi, olaylara aşırı sağcı aşırı solcu ya da eylemli sağ, eylemli sol gibi anlamsız adlar takılması, yan tutmama ya da denge kurma kuruntuları da, faşizmin demogojisine, yalanlarına, hedef saptırmalarına ve halkı kandırmalarına yardım etmiştir. Yaşadığımız gerçek olgu, dış güdümlü bir faşist komplodur.

Bölgemize yönelik emperyalist tutkuların ve döndürülen dolapların içimizdeki cinayet aletleri ile eyleme yansıması ve kimi Türk kimlik kartı taşıyanlara da avukatlığının acıkça yaptırılması, göğüslemek zorunda kaldığımız iç - dış tehlikelerin olağanüstü boyutlara ulaştığını kanıtlamaktadır.

Bir ilerici - halkçı - devrimci - demokratik ekin örgütü olan Halkevleri, bu büyük hainlikleri tüm yönleri ile halka anlatmayı en önemli güncel görevleri saymaktadırlar.

Sanatsal ve ekinsel uğraşlarımızda da, faşizmin, emperyalizmle ve finans kapitalle bağıntılılığı, tek şefe bağımlılığı, insanı köleleştiren ve yalnız güçlüye hak tanıyan çirkinliği, demegoji ve yalanca ancak yaşamaya çalıştığı, hedef saptırarak kandırma yöntemini temel aldığı, onun bombalı - hançerli kardeşliği ile sabotajlı bir birliği istediği ve tüm hainliklerini örtmede kullandığı maskelerin iki yüzlü kan içiciliği halka iyice anlatılmalıdır. Canavarı melek diye göstermek isteyenlerin çirkin yüzlerini halkımızın görmesi sağlanmalıdır.

Örgütümüz, levhalarını görünce, kırmızı peştemal görmüşcesine kuduran gerici - karanlıkçı - halk düşmanı faşist karmasının, rejime ve halkımıza yönelttiği komployа kaarşı, tüm üyeleri ile, kesintisiz bir savaşımı sürdürmeyi, güncel en önemli görevi saymaktadır.

Emperyalizm döneminde kooperatiflere bir bakış

(Baştarafı Sayfa 11 de)
mun oluşumunda ülkemiz köylülerinin önemli bir yeri vardır. Bu önemli gücü örgütlemek, politize edilmesini sağlamak için kooperatiflerde çalışmak devrimcilere düşen önemli bir görevdir. Bu görev ağırlıklı olarak ülkemizin köylerine kadar örgütlü olan Halkevleri ve Halkodalarında çalışan devrimcilere düşmektedir. Kırsal alanların önemli örgütlerinden birisini oluşturan kooperatiflerde Halkevciler en etkin şekilde görev almalı ve kooperatiflerde örgütlenen insanların politize edilmesi uğraşını vererek, gerçek kurtuluşun insanın insan tarafından sömürülmeyeceği toplumlarda olacağının bilincini de vermelidir.

Halkevlerinin kurucusu ve ulusal kurtuluş savaşının önderi M. Kemal'in köylüye verdiği önemi göz önüne alarak belirttiği «sınıfsız ayrıcalıksız ve gerçek üretici halkın iktidarının oluşumunu sağlamaya çalışmak» sözünü hayata geçirme doğrultusunda biz Halkevciler olarak verdiğimiz Bağımsızlık ve Demokrasi mücadelesine bağımlı olarak bu alanda daha güzel yarınların tohumunu bugünden atmalıyız.

HALKEVLERİ FAŞİZME VE EMPERYALİZME KARŞI HALKIMIZIN BAĞIMSIZLIK DEMOKRASİ MÜCADELESİNİN

(Baştarafı Sayfa 3 de)
6. Türkiye'nin büyük potansiyelini bilen, yakında pazar olmaktan kurtulma şansının da ötesinde, pazar yarışmasına girme gücünü kazanacağını hesaplayan emperyalist güçler, yakamızı kolay bırakmayacaklar. Hele, onlara bağımlı politikayı sürdürme halinde, çıkmaz üstüne çıkmaz türeterek, Türkiyeyi bir «Kısır döngü» içinde tutmaya çalışacaklardır.

Gerçekten, 45 milyon nüfuslu, yetişkin insan gücü, çalışkan halkı, önemli doğal kaynakları, hiç bir gücün küçümseyemeyeceği jeopolitik önemi ve halkının hızla yükselen bilinçlenme düzeyi ile Türkiye'nin bütün güçler için olan önemi çok büyüktür.

Bu önemi kendi yararlarına kullanmak isteyecek yabancı güçler içimizden maşa türetip kullanmada şimdiye değin çok başarılı olmuşlardır.

İşte bu gerçeklerin halka anlatılmasında ve gerçekten çare olabilecek çözümlerin desteklenmesinde Halkevlerinin önemli katkıları olabilir.

Tüm devrimci-ilerici yurtseverlerin halkımızın doğrudan canına da kastetmekte olan emperyalizme ve diktaların en kanlısı olan faşizme karşı, eylem ve güç birliği halinde, ortak bir savaşımı, ertelenemez bir ivedilik kazanmıştır bugün.

(1) 12 Mart döneminde bile Halkevleri, Kızılay, Çocuk Esirgeme Kurumu ve Yeşilay Kurumlarıyla birlikte kapatılmaması çok şeyler anlatması bakımından önemlidir.

YENİ DERS KİTAPLARI NASIL OLMALI?

(Baştarafı Sayfa 14 de)
5) Bakanlık, bakanın resmen açıkladığı ilkelere uyan kitaplar arasında ayrıcalıklı bir tavır takınmamalı, bu ilkelere uygun her kitap, «ders kitabı» olarak kabul edilmelidir.

6) Ders kitabındaki bilgileri öğrenciye götüren ilk ve biricik araç öğretmen olduğundan, hangi kitabın okutulması konusunda öğretmene kesin özgürlük tanınmalıdır.

7) Bir ürünün ders kitabı olarak kabulü ya da geri çevrilmesi kararı, bir-iki kişinin ya da bir bürokratlar kurulunun «evet ya da «hayır» demesine bırakılmamalı, her bilim dalının ders kitaplarını, o bilim dalında deneyi ya da ürünü nedeniyle yetkili olan değişik bilimsel görüşten kişilerin oluşturacağı bir kurul değerlendirmelidir. Bu kurulun kararı danışma niteliğinde değil, bağlayıcı olmalıdır.

Bilim ve ona bağlı eğitim, ne tek görüşlü yapay bilimselliğe, ne de bürokratik yetkiye dayanan keyfiliklere katlanabilir. Eğitim yöntemlerinin en son bilimsel seslere sağır kalmaması için, korkusuz adımların atılması zorunludur. Milli Eğitim Bakanı Uğur ise, sağlam kişiliği ve bilinçli eylemleriyle, bu umudu veren bir siyaset adamıdır.

(Milliyet, 19.6.1978)

VİETNAM ÇOCUKLARI VE GENÇLERİ ONLARA DEDELERİNDEN MİRAS KALAN ÖZGÜRLÜK SAVAŞININ DIŞINDA ÇOK AZ ŞEYLERLE İLGİLENDİLER.
YAŞAMLARINDA EMPERYALİZME VE SÖMÜRGECİLİĞE KARŞI DİRENMEKTEN, KAN VE ATEŞİ BİRLİKTE GÖRMEKTEN İSE, ÇOK ŞEYLER ANLADILAR..
KENDİLERİNE BİR ZAMAN YARDIM EDENLERİN İHANETİNE KARŞI BUGÜN YİNE SAVAŞIYORLAR.

Halkevleri faşistlerin

«Dikmen Halkevi açıldığı günden itibaren sürekli ve giderek artan baskılar ve yıldırma politikası ile karşılaşmıştır. Dikmende'ki bu oyun, yurt çapında tezgahlanmakta olan oyunların bir parçasıdır. İktidardaki hakim sınıflar ittifakının açık faşizme geçmek için ortaya koyduğu baskı, zulüm ve yıldırma eylemleri kitle içinde kitle için çalışan demokratik kuruluşları hedef almakta, kitlelerin uyanışını engellemek için zorbalığa başvurmaktadırlar. Kitleler uzaş- [illegible]

14 EKİM 1977

Halkevleri: Emekçi halkımız, baskı, terör, zulüm paketleri ile karşı karşıya

ANKARA (VA)

Halkevleri Genel Yönetim Kurulu üyesi [İdris] Ortakaya dün ya- [illegible]

Halkevleri Ayrancı şubesi komandoların saldırısına uğradı

ANKARA- (İSTA) - [illegible] Genel Yönetim Kurulu üyesi İdris Or- [illegible]

HALKEVLERİ BOMBALARDAN KURTULAMIYOR

Parlamenterler dün de devam ettiği Ankara'da Halkevleri Dikmen şubesi yeniden bombalanmıştır.

HALKEVLERİNE SALDIRILAR

Halkevleri Genel Yönetim Kurulu üyesi İdris Ortakaya dün yaptığı yazılı açıklamada, [illegible] güdenin mevzilerini [illegible] dolayı [illegible] 10 gün önce Genel Merkezi yakık durumdan şubeleri saldırılar [illegible] dır" demiştir.

Faşizme

(Baştarafı Sayfa 1'de)

le yer vermiştir:

«Faşizmin baskı ve şiddet eylemine karşı duran, etkin mücadelelerden yiğit [illegible] unsurlar hergün caddelerde, sokaklarda, okullarda ve hatta evlerinde kurşunlanarak öldürülmektedirler. Bu katliamlar için işlenen cinayetlerin failleri de «meçhul» olmaktadır.

Bu tehlikeli gelişmeye karşı direnmek, faşizme etkin mücadele etmek tüm anti-faşist unsurların örgütlerin, halkın sendikaların, partilerin demokrasiden ve [illegible] yana olanların zorunlu ve tarihi görevidir.

Bu görev yerine getirilmediği yada [illegible] faşizmin kendinden [illegible] olmayanlara yaşam hakkı tanımadığı bir gerçektir. Ayrıca faşizmi de [illegible] olmayan herkesin faşizme hizmet [illegible] gerçeği de bilinmelidir.

[illegible] ve birlikte olan Demokratik örgütlerinin anti-faşist eylem birliği yaratılması doğrultusunda ileri [illegible] atması demokrasi adına sevindirici umut verici bir durumdur. Umut ederiz anti-faşist güçlerin eylem birliği başarılı geçsin.»

Halkevleri Genel Yönetim Kurulu Üyesi İdris Ortakay faşizmin uygulamalarını bir rapor haline getirerek CHP başta olmak üzere [illegible]

14 EKİM 1977 CUMA

Faşizme karşı kavga vermeyen herkes dolaylı olarak faşizme hizmet eder

YENİ ULUS

★ DİKMEN HALKEVİNE BOMBALI SALDIRI DÜZENLEYENLER PATLATTIKLARI TAHRİP KALIPLARI İLE ÇEVREDE BULUNAN APARTMANLARDA 25 BİN LİRALIK CAM KIRILMASINA YOL AÇTILAR. ABİDİNPAŞA'DA BİR ÖĞRENCİYE SALDIRAN ZORBALAR GENCİ BIÇAKLA AĞIR ŞEKİLDE YARALADI. BİR PROFESÖRÜN ARABASINA KİMLİĞİ BELİRLENMEYEN KARIŞLAR SABOTAJ YAPTILAR.

Fatsa Halkevi Başkanı Kemal Kara faşist katiller tarafından katledildi

Hacıdoğan Halkevini basan polisler, içeridekileri dövdü kitapları yaktı sonra da binanın içine işeyip çıktı

HALKEVLERİ Genel Merkezi Tarafından Yayınlanır
SAHİBİ : HALKEVLERİ adına Ahmet YILDIZ
SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ : Özkan YILDIRIM
FİYATI : 2,50 Krş.

YAZIŞMA ADRESİ : İnkilâp Mah. Fırat Sokak No : 4 (Ankara Valiliği arkası) Ulus-ANK.
Tel : 24 37 11 - 10 60 79

BASILDIĞI YER : HALKEVLERİ Basımevi/Tel : 17 65 53